קול התאחדותנו

יוצא לאור

ע"י התאחדות אברכים דחסידי סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בני ברק - אלעד

שנה ט"ו גליון תשכ"ח | **כי תבוא** | י"ח אלול תשע"א

תוכן העניינים

לקח טוב.....א'

שבת בשבתו.....ב'

דבש תמרים.....ג'

בשפתי צדיקים.....ד'

פרפראות לחכמה.....ה'

ודרשת וחקרת.....ו'

הילולא דצדיקיא.....ז'

דבר בעתו.....ח'

דברות קודש.....ט'

משולחן מלכים.....י'

אבות פרק ג' ד'

יסודי התורה נצו"י	
יום ראשון	צז.
יום שני	צז:
יום שלישי	צח.
יום רביעי	צח:
יום חמישי	צט.
עש"קושב"ק חזרה	

להכנסת מודעות, ברכות מז"ט, הנצחת שם, לעילוי נשמת, וכו'

יפנו לאפיס כולל עצי חיים בארה"ב:

1-888-732-6347 EXT 4

1-888- REB - MEIR

הנה הבאתי לך מראשית פרי האדמה

בלב פועם, מרוגש עד עמקי נשמתו, נסע הכפרי עם עגלתו העמוסה במיני ירקות, פרי עמלו ויגיעתו שגדלו בגינתו הדלה, שקיבל במתנה מאת המלך שיוכל להתפרנס מעצמו לא להגיע למתנת בשר ודם והלוואתם, ועתה הגיע הרגע המיוחל שנוסע לשחר פני המלך הכיר לו תודתו על טובתו, ולהראותו פרי יצירתו, וכל פרסה ופרסה שהתקרב לארמונו של המלך מילאה את לבו בשמחה וגיל המהולה ברעדה שישא חן בעיני המלך האדיר והמהולל.

אמנם, בהגיעו לשער המלך ונתגלו לעיני אוצרות המלוכה בכל הדרו, מכל פינה ופינה התנוצץ לו כלי זהב וכלים מכלים שנים, על רצפת בדט ושש ודר וסוחרת, כותלים מעוטרים באבני פז מרגליות, נתמלא בבושה וכלימה, מי אני ומה חיי, איך לא אבוש להכנס אל המלך, מהיכן אקח העוז והאומץ לפצות את פי ולומר אדוני המלך הבאתי לך כתשורה מעט ירקות מחצרי, הרי אראה כחוכא וטלולא הרי כל השומע יצחק לי.

ברם, היות שכבר הגיע לפני שער החצר הפנימית, ואין מברח ומנוס ממנו, נצנצה בלבו רעיון נפלא ונתקרב אל המלך ובשפתים רועדים ובשינים נוקשות מפחד הדר גאונו, פתח ואמר אדוני המלך המהולל והמרומם, באתי להכיר לו תודתי מעמוק לבי הנרעש והנפחד על אשר נתן לי הגינה שאכל לנטוע ולזרוע מיני ירקות, "ועל כן הנה קח לך מפרי תנובתי מאשר נתת לי, והרי שלך לפניך", וכמובן שמצא חן בעיני המלך, ולא עלה על לבו ללעוג על תשורת העני, כי זה הוא התוצאות ממה שהוא נתן לו, ולא חשב לרגע שבגינתו יצמחו ויעלו אבנים טובות ומרגליות, וקיבל מתנתו בחפץ לב, ופתח לו אוצרותיו והעניק לו מתנה מרובה אשר ערכו היה כפול ומכופל ממתנת העני.

במשל זו מבאר הגה"ק ר"ש קלוגער זצ"ל בפרשתן דברי המביא ביכורים להכהן, ופתח פיו בהתנצלות על שהביא דורון לה' תאנה שביכרה, ואמר ועתה הנה הבאתי לך מראשית פרי האדמה "אשר נתת לי" וכו', ובזה יכול לבוא אל המלך ולהניף סלו הדל ולבקש על העתיד וכו'.

ובדרך זה מבאר בספר דברי איש מה שאומרין בתפילת נשמת ואילו פינו מלא שירה כים ולשוננו רנה כהמון גליו וכו' אין אנו מספיקים להודות וכו' ואח"כ אומר על כן אברים שפלגת בנו רוח ונשמה שנפחת באפינו, ולכאורה הרי תמוה מאוד שבתחילה מפרט האדם שאין שום מציאות שבעולם להודות לשמו הגדול על אחת מכל הטובות שעשה ועושה עמנו , ותוך כדי דיבור נעמד לו האדם הנגם ואומר הן הם יודו, והרי לו דומיה תהלה, אלא לפי המשל הנ"ל מבואר ומיושב על נכון, שהאדם אחר שמכיר בגדלות בוראו ושפלות עצמו, מתמלא בבושה וכלימה ומהרהר מי אני שאבוא לפני המלך, אמנם מתנחם ומתחזק ואומר על כן אברים "שפלגת" בנו ורוח ונשמה "שנפחת" באפינו, הן הם יודו וישבחו, וזה משלך הוא, והרי זה הוא מה שנתת לי, ובזה אודה ואספר מעשי יה.

בית המדרש הגדול

"ויואל משה" ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק שליט"א

קרית יואל - בני ברק

וראי"ה בנים לבניך

ברגשי הודאה וחיבה, נשגר בזה ברכה מרובה, ברכת מזלא טבא, כמלוא הטנא רבבה, אל מעלת כבוד ידידינו ומכובדינו האי גברא יקירא, רודף צדקה וחסד תדירא, תומך נלהב למוסדותינו המעטירה, ובמיוחד לרומם בית מדרשינו בתפארה, לבו ער וחם לכל דבר שבקדושה, במידה מרובה וגדושה, איש חמודות רב תבונים, מקבל את כל אדם בסבר פנים, **ר' אליעזר** מחייב את העשירים, במעשיו הטובים ופעליו הכבירים, שבחו בפי ישרים

הרבני החשוב הנעלה והנכבד, רודף צדקה וחסד

הרה"ח ר' אליעזר וויס שליט"א

מראשי ק"ק יטב לב קרית יואל יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון בארמונו, ורוממות קל בגרונו,

באירוסי בתו הח' שתחי'

למז"ט ובשעטו"מ

עב"ג הבה"ח המו"מ בתוי"ש ני"ו

בן ידידינו החשוב והמפואר, חכם וסופר, נואם בחסד עליון

הרה"ח ר' הערשל פריעדמאן הי"ו

אב"י בקרית יואל יע"א

יה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, עושר ואושר בבת אחת, וירווה רב תענוג ונחת דקדושה, ובשכר מעשי הצדקה והחסד יתברך בכל ברכאן דנפישא, וכט"ס

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה

הגבאים בשם מתפללי ביהמ"ד

לקחו טוב

ליקוטים יקרים, מפי סופרים וספרים, ע"ד מוסר וחסידות נאמרים

וחיה כי תבוא כו' נראה לפרש דהנה יש מדריגות צדיקים יש צדיק עובד ד' מיראה כל ימות החול ובהגיע שבת קודש ניתוסף עליו קדושה יתירה שעובד מאהבה כי בחינת שבת היא אהבה ובא יבא הצדיק במדריגת אהבה, ויש צדיק שגם בימי החול עובד ד' באהבה וזה הצדיק נקרא בשם שבת כדאיתא בזוהר הקדוש ת"ח נקרא שבת והיינו כי שבת היא בחי' אהבה והצדיק הזה ג"כ תמיד בבחינה הזאת, לכן ג"כ נקרא שבת, וזהו שאמרו חז"ל כל המעניג את השבת נותנין לו נחלה בלי מצרים ר"ל הצדיק שהוא תמיד בבחינת אהבה והוי כמעניג עם השבת שמתעניגין זה עם זה כי הוא תמיד בבחינת אהבה כמו השבת נותנין לו נחלה כו' ר"ל נחל ה' הוא הנחל העליון אשר משם מושך הצדיק השפע לישראל, וזהו דמצינו באליהו הנביא ז"ל וישב בנחל כרית והעורבים מביאים לו לחם ולכאור' למה בחר ד' בעורבים שהם אכזרים על בניהם שהם יביאו לו לחם וע"פ דברינו הנ"ל כך פירושו וישב בנחל שהי' ממשיך השפעו' מנחל העליון ודרכי העורבים הם הקליפות לטרוף טרף ההשפעות אלא העובד ד' מאהבה גם הם ישלימו ויסכימו עמו לבלתי יגעו בהשפעה וזהו רמז שהעורבים הביאו לו לחם ר"ל שגם הקליפות הסכימו עמו וזהו כל העונג כו' נותנים לו נחלה כנ"ל, להמשיך השפעות מנחל ה' בלי מצרים ר"ל בלי שום קטרוג ומונע, וזהו כי תבא לשון יחיד דהיינו כשיהיו כל ישראל באחדות אשר ד' אלקיך ר"ל שבכללות ישראל יש שני הבחינות הנ"ל אהבה ויראה ד' הוא אהבה ואלקים הוא דין הוא יראה אז כשתהיו כולכם באחדות נותן לך נחלה וירשתה ר"ל אז יהי' הנחל ה' בידך להמשיך השפעות קדושה וברכה לכל ישראל. **(נועם אלימלך)**

☆

וחיה כי תבוא אל הארץ וגו' כי באם רוצה האדם להנחיל טוב עולם הבא העצה להסתכל בשלשה דברים ואין אתה בא לידי עבירה, ועל ידי זה זוכין להנחיל עולם הבא, ושלשה דברים אלו המובארים במשנה אבות דע מאין באת, ולאן אתה הולך, ולפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון, לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וזה והיה כי תבוא אל הארץ אשר ד' אלקיך נותן לך נחלה לנחול עולם הבא, העצה ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך, היינו מאין באת מטפה סרוחה, שזה נקרא פרי האדמה אשר תביא מארצך כנ"ל והלכת אל המקום רומז על לאן אתה הולך ובאת אל הכהן רומז על לפני מי אתה עתיד ליתן דין וחשבון וכו' לפני מלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, שנקרא כהן על דרך אמרם ז"ל אלקיכם כהן הוא. **(עטרת ישועה)**

☆

את ה' האמרת היום וגו' וה' האמירך וגו'. פירש"י וז"ל האמרת והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא וכו' ומצאתי להם עד והוא לשון תפארת כמו יתאמרו כל פועלי און, וי"ל דרש"י מרמז דהנה יש בני אדם דאינם נוהגים במילי דחסידותא רק מקיימים מה שהוא עפ"י דין השו"ע ולא עושים לפנים משורת הדין כמו למשל בשב"ק אחר תפלת המנחה היראין יושבין בשלש סעודות ומזמרין שירות ותשבחות, והם הולכין אז לטייל בחוצות עם נשותיהם ואומרים שהם מתנהגים ע"פ דין שו"ע שאין חיבין אז לזמר שירות ותשבחות וגם אין מבואר בשו"ע שאסור אז לטייל עם אשתו בחוצות וא' זה עונג שבת וא"א להביא להם ראי' מן התורה שדרך הזה ומנהגם אסור עפ"י הדין, אמנם באמת נראה סוף המעשה כי ההולכים לטייל בחוצות מתחברים עם אנשים שאינם הגונים ועבירה גוררת עבירה שהטיול הזה סופו מביא עפ"י רוב לדברים לא טובים, אמנם היראין המזמרים שירות ותשבחות נתרבה כבוד שמים על ידיהם, וזה יש לרמז בדברי רש"י את ה' האמרת והאמירך אין להם עד מוכיח במקרא רצה לומר לשני כיתות הנ"ל אי אפשר להוכיח מן התורה מי הוא את ה' האמרת והאמירך יותר מחבירו, ומצאתי להם עד לשון תפארת דיש ראי' דדרך היראים הוא תפארת לעושיהם כמו יתאמרו כל פועלי און דאנו רואים דהדרך השני' הוא לא טוב דנצמח מזה שהם כמו פועלי און. **(דברי יחזקאל)**

☆

ידבק ה' בך את הדבר וגו' אמר בזה הלשון כד הוינא טליא והתחלתי ללמוד גמרא בעיון, ושאלתי את אאמו"ר [הרה"ק ר' ישכר בער מנאדבורנא] זי"ע, איך אוכל לקיים ושויתי ה' לנגדי תמיד, כיון שאני טרוד בגירסא, והשיב לי אבא מורי "אף על פי כן חיובא רמיא לקיים" ולא הבינותי דבריו הקדושים כי היה בעיני כבלתי אפשרי, וכד נהירנא עיני הבינותי כשאדם מבטל עצמו רק לעשות נחת רוח להבורא ברוך הוא, זוכה להיות לנגד עיניו שם הוי"ה ברוך הוא, אף גם בעת טירוד עיון בלימוד התורה הקדושה בעמקי מחשבתו, והנה התורה נקראת דבר כמו דאיתא (תהלים קה ח') דבר צוה לאלף דור, וזה פירוש הפסוק ידבק ה' בך היינו שתוכל להיות בדביקות השם להיות השם הוי לנגד עיניך, את הדבר היינו אפילו בעת עיון רב בלימוד תורה הקדושה, שנקרא דבר עד כלותו אותך, פירוש באופן שתבטל עצמך מכל וכל ולא תחשוב כלל להנאות עצמך, השם יתברך יזכנו לבוא למדרגת הזאת בזכות אבותינו הקדושים. **(מאמר מרדכי)**

☆

תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, מורי ז"ל הרה"ק מפרשיסחא אמר מכל עבירות שבא על ידם כל התוכחות, לא כתבה התורה אלא העבירה זו, תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה, שמע מינה שזו היא עבירה גדולה מאוד. **(מי דעת)**

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

בני ברק

שלו"ם טובה וברכה

ברגשי הודאה והערכה, נשגר בזה כוס של ברכה, קדם ידידינו היקר והחשוב, על כל מכירו נערץ וחביב, מרים את קרן קהילתינו הק' בוויליאמסבורג לתפארת ולמופת, חן וחסד על פניו חופפת, מקבל את כ"א בסבר פנים יפות, אוהב **שלו"ם** ורודף **שלו"ם**, שפתותיו נוטפות מור עם נופך ספיר ויהלום, מתמסר בלונ"ח לקהילותינו בכל רחבי תבל, ובמיוחד עומד תמיד לעזר למען קהילתינו המהולל,

הרבני הנכבד והנעלה, נחמד למטה ואהוב למעלה

מוה"ר שלו' אליעזר פרענקל שליט"א

גזבר דקהל יטב לב וויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחתו בנישואי בתו המהוללה שתחי'

למז"ט ובשעטו"מ

עב"ג הבה"ח והמופלג בתויר"ש ני"ו

בן ידידינו החשוב ת"ח ומרביץ תורה

הרב משה אלי' גרין הי"ו

מנהל רוחני בת"ת תו"י וויליאמסבורג – מיוצאי תלמידי מוסדותינו הק' פה בני ברק

יה"ר שתזכו לרוות רב תענוג ונחת מהם ומכל יוצאי חלציכם, ותזכו להמשיך בפעליכם הכבירים לאורך כל ימי חייכם, וכל טוב סלה.

המברכים בברכת התורה

הנהלת הקהילה

Tiferet Grafik

שבת בשבתו

אמרות קודש בעניני שבת נאמרים, על פרשת השבוע ערוכים וסדורים

ע"י שמירת שבת זוכים לארץ ישראל

והי' כי תבוא אל הארץ וגו',

נ"ל להמשיך פ' זו לסוף פר' כי תצא דאמר ריא"ר במס' שבת קי"ח אלמלי שמרו ישראל שבת ראשונה לא שלטה בהם אומה ולשון שנאמר ויהי ביום השביעי יצאו מן העם ללקוט וכתיב בתרי' ויבא עמלק לפי"ז שמירת שבת היא חרב פיפיות נגד עמלק, ומצינו דא"י בבחי' שבת דכמו השבת באמצע שבעת הימים דה"ו לפני שבת אב"ג אחר שבת והשבת באמצע כן א"י באמצע העולם ומי ששומר את השבת שהוא באמצע השבוע זה זוכה לבא לא"י שהיא באמצע העולם, וא"כ מובן ההמשך דפ' כי תצא מסיימת בכ' זכור את אשר עשה לך עמלק ובמה יזכור ממלחמת עמלק ע"י מצות שבת דע"י חילול שבת בא עמלק וכ' מחה תמחה את זכר עמלק ואח"ז כ' מתחת השמים לא ס"ת של ג' תיבות אלו אמת המרמז על שבת כדכ' בזוה"ק יתרו אר"י מאי דכתיב תתן אמת ליעקב כמה דאת אמר ושמרו בנ"י את השבת, ובירושלמי רפ"ד דמאי אמר שאפי' ע"ה דובר אמת בשבת וגם אמת מ"ק ט' כמו מ"ק של שבת, וז"ש אח"כ והי' כי תבוא אל הארץ דא"י בשבת תלי'.

(זכור ושמור)

ע"י השבת מעבירין ממנו עול מלכות ועול ד"א

וראו כל עמי הארץ כי שם ה' נקרא עליך ויראו ממך,

אפשר לומר רמז ש"ם ר"ת שבת מילה כידוע שב' אותיות נאמנים צריך להיות לבר ישראל ובחול הם תפילין ומילה, ומזה דרשו רז"ל (ברכות ו.) וראו וכו' כי שם וכו' אלו תפילין שבראש, והענין לדעתי פשוט כי כל המקבל עליו עול תורה והיינו עול מלכות שמים מעבירין ממנו עול מלכות ועול דרך ארץ (אבות פ"ג מ"ה) ובתפילין שמורה קבלת עול מלכותו יתברך עלינו, ומילה הוא חותם חתים לעבד למלכו של עולם יתברך שמו, ובשבת גם כן שבת ומילה, כי שבת הוא אות, כי ששת ימים עשה וכו' הוא יתברך קונה שמים וארץ, ועל כן ויראו ממך. ואפשר לתת רמז זכור א"ת יום השבת לקדשו (שמות כ' מ) א"ת ר"ת אות תפילין, ר"ל מה שבחול עושה מצות תפילין אות זה יום השבת לקדשו אם מקדש השבת כראוי עושה זה פעולתו תמורת אות של תפילין.

(שבט מיהודה)

כל הברכות תלויין ובאין בזכות השבת

בפסוק ובאו עליך כל הברכ' האלה והשיגוך כי תשמע בקול ה' אלקיך. כל הברכות הוא שורש הברכות. כדאיתא בזוה"ק על ברכת השבת כיון דלא אשתכח בי' מזונא מה ברכתא אשתכח בי' אלא כולהו ברכאין בשביעאי תליין כו'. ולכן פורט הכ' אח"כ ששה ברכות פרטיות ברוך בעיר בשדה פרי בטנך טנאך בבואך בצאתך. מול ששת ימי המעשה. אבל כל הברכות הוא שורש הברכות והוא ברכת שבת שאין הכל מוכנים לקבל אלה הברכות רק בנ"י בכח התורה. כי תשמע בקול כו' עי"ז והשיגוך כמ"ש את הברכה א' תשמעו כמ"ש מזה בפ' ראה.

[ויתכן לומר כי בעבור זה אומרים אלה הברכות במוש"ק. ושוב מצאתי מזה בסידור ר' הירץ ז"ל במש"ק שם].

(שפת אמת)

בשבת באים לידי אהבת ה' ולשמירת כל התורה

היום הזה וגו' את ה' האמרת היום וגו',

כבר עמדו חז"ל והמפרשים במ"ש היום הזה דהא באמת לא נצטוו אז ביום הלז רק בהר סיני נצטוו עוד לעשות את החוקים האלה וגם עוד רבו הדקדוקים ובספר חמ"א פירוש וזת"ד, וי"ל בזה עפמ"ש במהרש"א בגיטין דנ"ו דהאי כתוב רומז על מצות שבת שהוא אות ביני וביניכם שאנו שובתים בו שהוא ית' שבת במעשה בראשית עכ"ל המהרש"א, וכיון שהדברים האלו נארמו על השבת שפיר י"ל הענין כיון שבת שורש מדת אהבה וכמו שאומרים בשבת בתפלה באהבה וגם באהבה וברצון, ובשבת באים למדת אהבת ה' וכמ"ש בבנ"י בשם הה"ק מהרצ"ה מזדיטשוב זי"ע אהבה בכל לב אהבה בכל נפש אהבה בכל מאד עולה שבת, וגם שבת שורש שמירת היסוד מדת השביעית מבינה כמ"ש בשערי אורה ובמקובלים הראשונים וזהו היום זה רומז ליסוד כמ"ש בכונת תיקון חצות עה"כ על זה הי' דוה לבנו היינו היום הזה הידוע יום השבת שרומז ליסוד [וז"ש היום הזה מצוך לעשות וגו' כי לכ"ע בשבת ניתנה תורה ע"כ באמת נצטוו במ"ת ביום הזה בשבת] וגם ממנו באים לאהבת ה' בכל לב ונפש ומאד כנזכר ע"כ מזהיר בזה ושמרת ועשית אותם בכל לבבך ובכל נפשך שנשמור עי"ז מצותיו בכל ימות השבוע בכל לב ונפש מחמת אהבתו יתב', וז"ש את ה' האמרת היום וה' האמירך היום לשון אהבה כתרגומו ית ה' חטבת וה' חטבך יומא דין וכמשארז"ל, וגם שהוא רומז הכ' הלז לשבת כנז' במהרש"א, והוא אהבתו ית' בחטיבה א' בעולם וקישורו אלינו וזהו שאמר להיות לו לעם סגולה כאשר דיבר לך ולשמור כל מצוותיו.

(זכור ושמור)

שׁיר וקו"ל תודה

מריחוק מקום וקירוב לבבינו, נשגר ברכותינו ואיחולינו, ברכת מז"ט תטופנה שפתותינו, קדם ידידינו וידיד כל, על כל מכיריו נערץ ומהולל, ו**שמוא"ל** בקוראי שמו, טעמו ונימוקו עמו, **הכה"ן** הגדול מאחיו, יראת ה' חופף על פניו, דולה ומשקה מתורת רבותינו לאחרים, שבחו בפי ישרים, לשונו עט סופר במלאכתו, כה"ן שיפה דעתו, ידיו רב לו בתורה ובחסידות, איש האשכולות, לו יאתה לו התודה והברכה על עזרתו הנכונה, תמיד בכל עת ועונה, למען גליונינו המפורסם ברננה, ובמיוחד במדור "משולחן מלכים" להרוות צמאון עדת מי מנה

האי ניהו האי גברא רבא ויקירא, נודע לעוז ולתפארה, זכה לקירבה וחיבה יתירה אצל מרן רביה"ק בעל ברך משה זי"ע ולהבחל"ח אצל מרן רבינו הגה"ק שליט"א

הרה"ג רבי **שמואל הכהן פרידמאן** שליט"א

לרגל השמחה הכפולה, גילה אחר גילה, בעזר נורא עלילה,

בהולדת הנכדים שיחיו למזל טוב

אצל חתניו האברכים החשובים

מו"ה יחזקאל שרגא שטיין הי"ו

מו"ה אברהם יושע טעללער הי"ו

וצרופה בזה ברכתינו המרובה, בכל לשון של הודאה וחיבה, שמשמחות אלו יושפע לו רב ברכות ושובע שמחות, ורב תענוג ונחת, ויצליח בעבודת הקודש בהרמת קרן התורה והחסידות מעלה מעלה, במעשי ידיו הברוכים המפורסמים לשם ולתהילה, ועוד רבות בשנים יזכה להרוות צמאון עם סגולה, ובשכר זאת יזכהו קל נורא עלילה, שיתאחדו על שולחנו תורה וגדולה, עד כי יבוא שילה, בב"א.

החותמים למען שמו באהבה ובהודאה

מערכת "קול התאחדותינו"

שע"י התאחדות האברכים ד'סאטמאר קרית יואל בני ברק יצ"ו

רבש תמרים

פנינים יקרים, מבאר חפרוה שרים, רבותינו הקדושים עצי התמרים

והיית רק למעלה ולא תהיה למטה. לכאורה קשה דאין צריך לומר ולא תהיה למטה דמי שהוא למעלה ודאי דאינו למטה, והנ"ל בזה ע"פ שנמצא עצה בספרים להתהביל כל חמידות עולם הזה והשבח בני אדם והגנות, שידמה בעניו שהוא מבני עולם העליון, כי באמת האדם העקרי הוא הנשמה, ואז יהיה כל מה שבעולם הוא כנרגיר חרדל לנגד עוה"ב נגד עולם העליון ע"כ, ועל פי זה מבואר הפסוק הנ"ל והיית רק למעלה כנ"ל, ולא תהיה למטה ר"ל שהלא דהיינו האפיסות וההעדר תהיה למטה, שכל מה שלמטה יהיו בעיניו כאפס וכעין. **(ישמח משה)**

☆

ונתנך ה"א עליון על כל גויי הארץ ובאו עליך כל הברכות. יבואר עפ"י מ"ש בתפלה למשה עה"פ ואני כזית רענן בבית אלקים, דאיתא במדרש יפה תואר פרי זית קרא הי שמך, למה נמשלו ישראל לזית מה זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישה אף ישראל וכו', ד"א מה שמן צף מלמעלה ואינו מתערב בשום משקה וכו', וכל אי מישראל יש לו הבחירה אם שיהיה נבדל מהאוה"ע בכל הענינים א"כ נתקיים בזה קריאת שם פרי זית שקרא הי שמו וא"צ לכתישה, משא"כ כשאינו נבדל ומתדמה להם א"כ בהכרח צריך לכתישה, וזהו ואני כזית ר"ל בזה נמשל איש הישראלי לזית במה שהוא רענן מושרש בבית אלקיהיינו מובדל ומופרש מאוה"ע וא"כ א"צ לכתישה ע"כ, והנה אם חיו ישראל נמשלו לזית דכמו זית אינו מוציא שמנו אלא ע"י כתישה א"כ אין שלוה והשקט רק ההיפך, כי מן ההכרח להעמיד עליהם מלך קשה כדי לעורר לבם לשוב אל ה', משא"כ אם נמשלו לזית דכמו הזית צף למעלה ואינו מעורב בשום משקה כנ"ל וכיון שכן א"צ לכתישה, וזש"ה ונתנך ה"א עליון על כל גויי הארץ, שתהיי צף מלמעלה ומובדל ומופרש מהם בכל הענינים ולא תצטרך לכתישה להיות שרוי בצער ויסורים בשביל להבדיל אותך מהם, אלא אדרבא ובאו עליך כל הברכות והשגוך, וע"כ הסמיך לבאן במדרש דברי הכתוב לריח שמניך טובים שמן תורק שמך, ר"ל למעליותא נמשלו ישראל לשמן שצף מלמעלה ואינם צריכים לכתישה, וע"כ עלמות אהבוך אלו אוה"ע כמו שפירש"י, שתשב בטח בדד וישאנן בשלוה והשקט. **(קדושת יו"ט)**

☆

שמעתי בקול ה'. ופירש"י הבאתיו לבית הבחירה עשיתי ככל אשר צויתני שמחתי ושימחתי אחרים בו השקיפה ממעון קדשך, ונראה בהקדם מה שפי' הרמב"ם אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעוה"ז והקרן קיימת לעוה"ב, הענין דהמצות נחלקין על שני חלקים חלק האי במצות המיוחדות בינו לבין קונו כגון ציצית ותפילין, והחלק השני היינו במצות התליות בתועלת בני אדם כגון אזהרה על הגניבה וכו', וכשיעשה אדם מצות המיוחדות לנפשו יקבל שכר עליהם לעוה"ב וכשיעה מצות התליות בתועלת בני אדם תחשב לו לצדקה מצד המצוה, וימצא טובה בעוה"ז בעבור שנהג הטובה בין בני אדם ע"ש, ובזה יתבאר דהמביא וקורא פרשת הביכורים אומר דמה שהביאו לבית הבחירה בזה הוא מקיים מצות הבורא בינו לבין קונו, ובמה ששימח אחרים ונהנו אחרים מטובו אשר הנחילו ה' אלקיך, בזה מגיע לו שכר בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, וע"כ אומר וברך את עמך. **(עצי חיים)**

☆

לא עברתי ממצותיך ולא שכחתי. ולכאורה יש לחבין הלא אדרבא טוב עשה בזה שלא שכח לקיים ציווי ה', ואפ"ל עפ"י הרה"ק מניקלשבורג לפרש כי זוכר כל הנשכחות אתה הוא מעולם, דהנה אם האדם חוטא לפני הקב"ה אבל חטאתו נגדו תמיד להתחרט ולשוב עליו, אז הקב"ה משכחה ונמחה החטא, אולם אם לאחר שעשה החטא הוא שוכחה, אז הקב"ה זוכרה ונרשם בספר הזכרונות, וכן להיפך כשעשה מצוה ואחר שעשה המצוה שוכחה כאילו לא עשה המצוה, לאשר מכיר בחסרונו שעדיין קיצר וגרע במצות הבורא משיעור הראוי, אז המצוה ההיא רצויה לפני הקב"ה ווזוכרה, אולם אם דרכו ישר בעיניו, ולאחר שעשה מצוה הוא מדמה בדעתו כי יצא ידי חובתו כראוי, ומתנשא בלבבו לבל ימיש מזכרונו כי עשה רצון המקום, מצוה זו לא פרחת לעילא, וכביכול הוא משכחה לפניו, וזהו הכוונה כי זוכר על הנשכחות אתה הוא מעולם, שהקב"ה זוכר רק מה שהאדם שוכח ע"כ, ועל זה מתוודה האדם כאשר מביא הביכורים לא עברתי ממצותיך, אולם החסרון הוא ולא שכחתי שהרי כאשר האדם מקיים מצוה צריך לשכוח שקיימה ואל יתגאה בה, וע"כ מתוודה על שנתגאה.

(דברי יואל)

מרכז המוסדות דרבינו יואל מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
קרית יואל - בני ברק

מוסדות יטב לב דרבינו יואל מסאטמאר
בנשיאות כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א
עיה"ק ירושלים ת"ו

שבת של מי היתה

במסגרת מפעל "החזקת מלמד"

בשם אלפי בני ציון תלמידי המוסדות, ובשם מצדיקי הרבים אלו מלמדי תינוקות, שלוחה ברכתינו לכבוד הני אנשי שם קרואי מועד, אשר משמים זכו בזכות של כיתה שע"י מוסדותינו הק', ובעזרתם נוכל להחזיק מעמד, לחנך צאצאינו ע"ד המסורה לנו מרבותה"ק על טהרת הקודש

פרשת כי תבוא

מו"ה אברהם לייב לאנדא נ"י
המלמד: הר"ר משה ברוך כץ שליט"א

מו"ה אהרן פרענקל הי"ו
המלמד: הר"ר נפתלי צבי בראדי שליט"א

מוה"ר מרדכי יונה ווידער הי"ו
המלמד: הר"ר אברהם משה לאנדא שליט"א

מו"ה ישראל רובין הי"ו
המלמד: הר"ר משה יוחנן קליין שליט"א

מו"ה אברהם הערץ הערשקאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר יואל כף שליט"א

מו"ה יואל שווארטץ הי"ו
המלמד: הר"ר שמואל אלטער בנעט שליט"א

מו"ה שלמה ליכטמאן נ"י
המלמד: הר"ר נפתלי יעקב פאלאטשעק שליט"א

מו"ה ישעי' שלום זילבערשטיין הי"ו
המלמד: הר"ר אהרן ווייסהויז שליט"א

מו"ה הירצקא קאהן הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף מאיר שווארטץ שליט"א

מו"ה לייבישׁ טייטלבוים הי"ו
המלמד: הר"ר יואל יאקאב שליט"א

מו"ה יואל פארקאש נ"י
המלמד: הר"ר משה מנחם הערשקאוויטש שליט"א

מו"ה יואל צבי הירשפעלד הי"ו
המלמד: הר"ר יוסף צבי מארקאוויטש שליט"א

מו"ה זושא רובין נ"י
המלמד: הר"ר יואל ווינבערגער שליט"א
והר"ר דוד שלמה וואנאסקער שליט"א

מו"ה יעקב רייך הי"ו
המלמד: הר"ר ישראל יאקאב שליט"א

מו"ה משה באסול הי"ו
המלמד: הר"ר יעקב מיכאל היילברון שליט"א

מו"ה יעקב ביקעל הי"ו
המלמד: הר"ר הערשל גראס שליט"א

מו"ה פנחס ווייס הי"ו
המלמד: הר"ר מנשה ברוך קליין שליט"א

מו"ה מאיר פאלקאוויטש הי"ו
המלמד: הר"ר מאיר חיים שישא שליט"א

מו"ה ניסים סאאל הי"ו
המלמד: הר"ר יואל גרינוואלד שליט"א
והר"ר חיים הירש שליט"א

מו"ה יואל ווינבערגער הי"ו
המלמד: הר"ר משה ראטה שליט"א

מו"ה שלום אליעזר בראך הי"ו
המלמד: הר"ר שאול יחזקאל שווארטץ שליט"א

מו"ה ברוך יצחק ווייס הי"ו
המלמד: הר"ר צבי יודא ווייס שליט"א

מו"ה משה טאמבער הי"ו
המלמד: הר"ר מרדכי מנחם שווארטץ שליט"א

זכות כל השעות של תורה ותפילה שנלמדו במסגרת הכיתה, יזקף לזכותכם לעד ולנצח נצחים, עץ חיים הוא למחזיקים בה ותומכיה מאושר.

שבת של מי היתה, שבת של רבי אלעזר בן עזריה היתה, ובמה היתה הגדה היום, אמרו לו בפרשת הקהל, ומה דרש בה, הקהל את העם האנשים והנשים והטף, אם אנשים באים ללמוד נשים באות לשמוע טף למה באין, "כדי ליתן שכר למביאיהן". (חגיגה ג.)

מפעל החזקת מלמד
שע"י הנהלת המוסדות, פה בארה"ק

בשפתי צדיקים

סיפורי צדיקים, בביאור הפסוקים המלאים זיו ונוגה מפיקים

תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה

סיפר הרה"ק ר' חנוך העניך הכהן מאלכסנדר זי"ע: מעשה בכפרי אחד שהיה לו בן שלא רצה בשום אופן ללמוד תורה, ואמנם לא ידע צורת אות אחת, פע"א נסע הכפרי העירה, הביא משם מלמד והבטיח לו שכר הגון על מנת שילמדו את בנו צורת אות, טרח המלמד ועמל קשות זמן מרובה, עד שלימד לבן הכפרי את האל"ף בי"ת עם הנקודות, לימים בא האב לבחון את בנו, לראות אם אמנם יודע הוא את התורה שלמד, הראה לו המלמד על האותיות והנער השיב כהלכה: אל"ף, בי"ת, גימ"ל.. אח"כ המשיך ושאל: מה יש מתחת לאלף, מתחת לבית.. והנער השיב כהוגן, עד שהגיעו לאות ה"א, שאל המלמד את הנער: מה מתחת לה"א: שתק הנער ולא ענה מאומה, לא הועילו בקשותיהם של המלמד ושל האב והנער התעקש ולא פצה את פיו, חרה אפו של האב על הבן העיקש, נטל מקל בידו ועמד להלקותו מלקות הגונות, כיון שראה הבן כך, נענה ואמר: אבא, אם אתה אומר להלקותינו אהיה מוכרח איפוא לגלות את הדבר: מתחת לחֲיי (מאכל הבהמה "שחת" נקרא כן) טמון העגל הגנוב... או אז נתברר שהאב גנב עגל והטמינו מתחת לערימת השחת, וציוה על כל בני הבית לבל יגלו לאיש את הדבר, לפיכך התעקש הבן ולא רצה לגלות מה נמצא מתחת לה"א אשר בסידור, וסיים הרה"ק מאלכסנדר זי"ע ואמר: שזה יש לרמז בפסוק "תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה" - תחת, פי' אותה הסיבה אשר מ"תחת" לזה שלא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה [כדרך שאומרים מאחורי מעשה פלוני ישנה סיבה פלונית] היא היא אשר בגללה תיענש, כי אפילו אם בעד עצם הדבר שלא עבדת את ה"א בשמחה עדיין אינך ראוי כל כך לעונש, אולם ראוי אתה לעונש בעד המעשה אשר עשית לפני כן, והיא אשר גרמה לכך שתינטל ממך השמחה לעבודת השי"ת, כי אם אינך יכול לעבוד את ה' בשמחה, ברור שמשהו גרם לכך, והיא סימן שאיזה גניבה מסתתרת מתחת לזה... (חשבה לטובה)

לא עבדת את ה"א בשמחה ובטוב לבב

בעת גזירת המלבושים ברוסיא, שגזרו לשנות המלבושים וללבוש כבגדי הגוים, קם איש אחד, שהיה המתחיל בדבר, ולבש בגדים חדשים כמצווה מפי השלטונות, ובא אל הרה"ק ר' משה צבי מסאוואראן זי"ע בלב שמחה, אמר הרה"ק מסאוואראן, שעתה נתיישב לו מאי דכתיב בתורתינו הק' שכל העונשים הקשים מנשוא שבתוכחה באים על אשר 'לא עבדת את ה' אלוקיך בשמחה ובטוב לבב', שנראה ממשמעות הכתוב שעבדו את ה', אך לא משמחה ובטוב לבב, והיה תמוה לו – למה יבואו גזירות קשות אלו שבתוכחה על העדר השמחה שבעבודת ה'. אלא יש לומר שפירושם של הדברים כך הם, שבאמת אינם עובדים את ה' כלל וכלל, אך על העדר העבודה בלבד עדיין יש להמליץ שמקושי הגזירות המוטלות עליהם ע"י השלטונות ראש בל עמם ואנוסים הם להתבטל מעבודת ה', אולם כאשר אינם נעצבים אל ליבם על קושי גזירות אלו, ולא עוד אלא ששמחים בדבר, הרי שוב אין להמלצה זו מקום לחול, ועל כך באה התוכחה הקשה, וזהו: תחת אשר לא עבדת את ה' אלוקיך, והיה לך להיות נעצב על זה, ולא די שלא עבדת אלא שעוד היית שרוי בשמחה ובטוב לבב. (ליקוטי שושנים)

והיית רק למעלה

סיפר לנו מרן החת"ם סופר זצוק"ל, כי הגאון בעל מעשי ה' היה מהשרים הראשונים למלך מצרים בימיו, ונתן לו המלך טבעת יקרה, להראות אהבתו, ויהי היום יום הולדת המלך, הלך בבגדי חופש להביא להמלך ברכתו [כשהלך] על גשר אחד פגע בו אחד מן השרים, ושאל אותו השר אם לא שכח הטבעת בביתו, הראה לו אותו על אצבעו, והבליעל שלח ידו ורצה להשליכה אל נהר נילוס, וכמעט שלא נפלה, תפסה הגאון באויר, ובבואו אל המלך נתכבד בכבוד יותר משאר השרים ובהגיע זמן הסעודה הלך לביתו ולא מצא מנוחה לאמר, כי יש 'שבר גאון' מאחריו, ולקח אבנים טובות ומרגליות, וישב על ספינה קטנה וברח אל הים, וכן הי' כי בלילה הזאת, על ידי מלשינות השרים, שלח המלך לתופשו ולתתו בבית הסוהר, ואמנם בעברו על הים נשברה האניה, ובנס גדול שט על קרש אחד עד חוף קאנסטאטינאפל, ובבואו שם ערום ובחוסר כל, פשפש במעשיו ותלה הכל בביטול תורה, וחיפש אחר דירה קטנה ולחם צר לעסוק בתורה, ותספחהו אלמנה אחת אל ביתה, והאכילתו מלחמה העוני, ויהי יום אחד נתנה לפניו הרוטב, ושממית אחת ירדה לתוך הקערה, ושמח הגאון לאמר - ה' ירחמהו בקרוב, וכן היה, באותו יום הכריזו מבית המלך, אחרי כי מת חבר המלך המשחק בכל יום עם המלך במשחק שקורין שאך, הבקי בחכמה הזאת יודיע עצמו, והגאון הלך שמה, וכראות המלך רוב חכמתו בשחוק זה, הלבישוהו בגדי חופש, והלך אליו הגאון מידי יום ביום לשחק איזה שעות, והיה נזהר למלאות שעות אלו בלילה בעסק התורה. ומחמת מניעת השינה בלילה, אירע לו פעם אחת אשר בעת זמן המלך בעצה איך לשחק, נרדם הגאון מול פני המלך, ולא לבד אשר המלך לא קפץ עליו, כי מיד לקח ממיטתו כר אחד ונתנו תחת ראש הגאון ועזב החדר, וכהקיץ הגאון וראה זאת התנחם שוב לאמר, אין כאן 'רק למעלה' ועזב את העיר, ואח"כ נתקבל לאב"ד בעיר פוזנא. וזה פי' רבי אליעזר אשכנזי זצ"ל בעל מעשי ה', כי 'רק' מיעוט הוא דבאמת כתיב "לפני שבר – גאון", וכל גדולה מסוכנת היא, אבל כל זמן שנשאר מעלה אחת שלא השיגה עדיין, לא ייראּ, והיינו 'רק למעלה.

חיי"ם וברכה למשמרת שלום

באותות כבוד הוקרה, נקדם בזאת השורה, ברכת מזלא טבא וגדיא יאה, משמי מרומא עילאה, קדם מע"כ ידידינו הנכבד האי גברא יקירא, גריס באורייתא תדירא, עומד תמיד לימין מוסדותינו הק' במסירות רבה, ברא כרעא דאבא, במעשי הצדקה והחסד במידה מרובה, חיי"ם שיש בו אהבת תורה ויר"ש וכל מידה נכונה, נעים הליכות ורב תבונה, רחים ומוקיר רבנן ואיהו גופיה צורבא מרבנן, ה"ה

הרבני הנגיד החשוב והמרומם

הרה"ח ר' חיים לעווי שליט"א

אב"י בעיה"ב וויען יע"א

לרגל השמחה שבמעונו, קול ששון בארמונו, בנישואי בנו החתן החשוב והמופלג נ"ו

יה"ר מלפני אבינו שבשמים, שמשמחה זו יתמשך לו ברכות בכפליים, ושפע רב במלוא חפניים, כי אורך ימים ושנות חיי"ם, ויזכה להוסיף במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, ובשכר זאת יתברך בברכה והצלחה על כל צעד ושעל, וכל טוב סלה.

המברכים ברכת מזל טוב, מריחוק מקום וקירוב לב

הנהלת מוסדות סאטמאר

בני ברק יצ"ו

פרפראות לחכמה

מאמרים נחמדים, ע"ד דרוש מיוסדים, בפתור ופרח משוקדים

ושמת בטנא: קשה למה לא אמר בסל שהוא לשון המוזכר בתורה בהרבה מקומות כדכתיב ׳ומסל המצות׳ ולשון טנא אינו בנמצא רק כאן, י"ל תיבת "טנא" בגימטריא ס׳ לומר אע"פ שמן התורה חטה אחת פוטרת את כל הכרי מכל מקום לא יפחות מא׳ ששים, והיינו "טנא" שהוא ט"ן ואחד היינו שיפריש אחד מט"ן ויביא לבכורים.

(צמח דוד)

☆

ארמי אבד אבי וירד מצרימה: ובקשה למה תולה רמאות לבן לירידת יעקב למצרים, וי"ל איתא בס׳ גליא רזיא שע"י שקרא יעקב למקום גלעד ולבן קרא לו יגר סהדותא וגרם להביא לשון ארמי בתורה בזה נתן כח לסטרא אחרא שיהיה לה חלק בקדושה מזה נמשך גלות מצרים, וזה שאמר הכת׳ "ארמי" לשון ארמית שהביא יעקב לתורה זה גרם "אבד אבי" לאבידת וירידת אבי למצרים.

(לב אריה)

☆

ויבאנו אל המקום הזה ויתן לנו את הארץ הזאת: רש"י: אל המקום הזה – זה בית המקדש, ויתן לנו את הארץ – כמשמעו (ארץ ישראל), קשה הפס׳ הפך הסדר היה צריך לכתוב קודם הארץ ואח"כ בית המקדש, י"ל ע"פ מה שתרגם יונתן על הפס׳ (שמות י"ט ד׳) "ואשא אתכם על כנפי נשרים" הקב"ה הביא את ישראל על כנפי נשרים לבית המקדש להקריב שם קרבן פסח ואח"כ החזירם למצרים, לפי זה הסדר הוא נכון קודם "ויבאנו אל המקום" לביהמ"ק ואחרי זה עוד הלכו ארבעים שנה במדבר ורק אחרי זה באו אל הארץ.

(עץ החיים)

☆

עשיתי ככל אשר צויתני: רש"י: – שמחתי ושימחתי בו, קשה היכן מרומזים בכת׳ דברי רש"י אלו, י"ל אמרו (ברכות ה׳.) בא וראה שלא כמדת הקב"ה מדת בשר ודם מדת בשר ודם אדם מוכר חפץ לחבירו מוכר עצב ולוקח שמח אבל הקב"ה אינו כן נתן להם תורה לישראל ושמח, לכן אומר המתוודה כשקיימתי מצות מעשרות "עשיתי ככל" הכל כמו שהקב"ה עשה "אשר צויתני" בעת שנתן לנו את התורה ששמח ה׳ בנתינת התורה ושימח את ישראל אף אני "שמחתי ושימחתי בו".

(תורת משה)

☆

ארור האיש אשר יעשה פסל ומסיכה: סמיך ליה "ארור מקלה אביו ואמו" י"ל הסמיכות ע"פ המדרש ילקוט (תהלים קל"ח תתפ"ז) בשעה שאמר הקב"ה אנכי ולא יהיה אמרו עו"א לכבוד עצמו הוא דורש, כיון שאמר כבד את אביך ואת אמך חזרו והודו למאמרות הראשונות, לפיכך כשאמרו "ארור אשר יעשה פסל ומסיכה" יכולים או"ה לומר לכבוד עצמו הוא דורש לכן הסמיך הכת׳ "ארור מקלה אביו ואמו".

(כתנות אור)

ונעלך לא בלתה מעל רגליך: קשה בפר׳ עקב (דברים ח׳ ד׳) כתיב "ורגליך לא בצקה" ופירש"י לא בצקה – לא נפחה כבצק כדרך הולכי יחף שרגליהם נפוחות, י"ל, הרמב"ם פסק שהולך יחף במדבר יש לו דין מאבד עצמו לדעת בגלל סכנת נחשים ועקרבים המצוים שם, אך בני ישראל במדבר הרי העננים היו הורגים להם את הנחשים ועקרבים ממילא לא היו צריכים מנעלים נאמר עליהם "ורגלך לא בצקה" אבל שבט דן שהיו מחוץ לענן משום שהענן פלט אותם כדאיתא בתנחומא (תצא י׳) היו צריכים מנעלים בגלל הנחשים ועקרבים עליהם נאמר "ונעלך לא בלתה מעל רגליך"

(עדות ביוסף)

☆

ובאו עליך כל הקללות האלה והשיגוך: בקללות, שבמשנה תורה יש תרע"ו תיבות וכנגדן יש כ"ו פעמים שם י"ק"ק שהוא בגימטריא כ"ו כ"ו פעמים כ"ו עולה כמנין תרע"ו בכדי להמתיק ולהפוך הקללות, בזה יש לפרש הפס׳ (תהלים ל"ד כ׳) "רבות" הרבה קללות כמנין "רעות" "צדיק" אמר משה "ומכולם יצילנו ד"" היינו שם ד׳ מציל אותנו מכל הקללות האלו.

(לב אריה)

☆

הגר אשר בקרבך יעלה מעלה ואתה תרד מטה: י"ל בדרך רמז הגר הוא היצה"ר שגר בקרב האדם, אם "הגר" היצה"ר "אשר בקרבך" יעלה מעלה מעלה" יתגבר עליך וישלוט בך אז "ואתה תרד מטה מטה" פעמיים מטה בגימטריא גיהנם.

(החיד"א)

☆

שורך טבוח לעיניך ולא תאכל ממנו חמרך גזול מלפניך ולא ישוב לך צאנך נתנות לאיביך ואין לך מושיע: הנה אמרו חז"ל כי בתוכחה מוסתרות ברכות, לכן את הפס׳ הזה יש לקרוא למפרע ויהפוך לברכה, וכך הוא הסדר: מושיע לך, ואין לאיביך נתונות צאנך לך ישוב, ולא מלפניך גזול חמורך, ממנו תאכל ולא לעיניך טבוח שורך.

(נחל קדומים)

☆

גם כל חלי וכל מכה אשר לא כתובה בספר התורה הזאת: י"ל ע"פ הגמרא (גיטין נ.) דבר תורה בעל חוב בזבוריות שנאמר (דברים כ"ד י"א) בחוץ תעמוד והאיש וכו׳ מה דרכו של איש להוציא פחות שבכלים, נמצא לפי מה שכתוב בספר הזה ספר דברים בע"ח דינו בזבורית ומה שהקב"ה גובה מעידית (הצדיקים שהם עידית) הוא הפך ממה שכתוב בספר הזה "וזה כל חלי וכל מכה אשר לא כתוב בספר התורה הזאת (ספר דברים) זו מיתת צדיקים כי בספר הזה כתוב הפך מזה.

(ילקוט הגרשוני)

ודרשת וחקרת

עניינים נפלאים, בסוגיות ובפלפולים,
שמקורותיהם בפרשת השבוע נמצאים

בענין ביכורים בשדה של שותפים

ולקחת מראשית כל פרי האדמה אשר תביא מארצך
(כי תבוא ב' כ"ו)

בבבא בתרא (דף נז.) אמרי' בגמ' דהקונה אילן אחד אינו מביא וקורא, ובתוד"ה לא שש עשרה אמה וכו' הקשה למ"ד קנין פירות בקנין הגוף נהי דהקונה אילן אחד לא קנה קרקע לגמרי, מ"מ הרי הקרקע קנוייה לו ליניקת האילן ואית לי"ה קנין פירות, ומאי שנא ממוכר שדהו לפירות דמביא וקורא למ"ד קנין פירות בקנין הגוף ותי' בתוס' דשאני במוכר פירות קרקע קנוייה לו לכל דבר למשטח בה פירי אבל הכא גבי אילן אין לו אלא יניקה בלבד, עכ"ד התוס'.

ובמקור ברוך הביא קושיא עצומה דבשבת (דף קלה:) אמרי בגמ' שלקח שפחה ואח"כ נתעברה תחת רשותו הוי דינו של הילד כיליד בית שנימול לשמונה, אבל אם לקח שפחה וולדה עמו זו היא מקנת כסף שנימול ביום הראשון בעת הכנסו ברשות ישראל, אפי' אם לא עברו ח' ימים מיום הוולדו וילפי' מקרא, ופרכי' בגמ' יליד בית היכי משכחת להו שיהי' נימול ביום אחד א"ר ירמי' בלוקח שפחה לעוברה דאין חלק בהשפחה אלא בוולדה הוי דיני' כמקנת כסף, והקשו בגמ' הניחא למ"ד קנין פירות לאו בקנין הגוף אלא למ"ד קנין פירות בקנין הגוף אפי' אם אין קנין בהשפחה אלא בהוולד יהא דינו כילוד בית ולא כמקנת כסף ויהא נימול לח', עיי"ש בגמ'. נמצא מבואר מקושיית הגמ' דגם כשאינו קנוי לו רק לעוברה מ"מ נחשב בקנין הגוף, א"כ תקשי ה"נ אע"פ שאין קנוי לו הקרקע אלא ליניקה בלבד, מ"מ יהא נחשב כאילו הקרקע שלו, ויביא ביכורים ויקרא.

☆

והקהילת יעקב (עמ"ס ב"ב סי' י"ז) מיישב הקושיא דמש"כ התוס' "דכיון דאינה קנוייה לו אלא ליניקה בלבד שאני אין כונתו דבעינן שייה' קנוי לכל מיני תשמישים כדי שנוכל לומר קנין פירות בקה"ג, אלא כוונתו אפי' למ"ד ק"פ בקה"ג שלעולם לא בעי' שיהיו שלו לגבי כל התשמישים, מ"מ לגבי ביכורים שאני דבעי' שיהי' הקרקע שלו לכל מילי והטעם י"ל דהרי חזי' בגמ' (שם) דאילן הסמוך למיצר תוך ט"ז אמה אין מביאין ממנו ביכורים ופירש"י ותוס' דזהו משום דבעי' אשר תביא מארצך ובעי' שיהי' כל הגדולים מארצך ולא שיהי' יונק מאחרים (ושיעור יניקת האילן הוא ט"ו אמה) וה"נ הכא אע"פ שכיוון שיש לו קנין הגוף הקרקע לגבי יניקת הפירות דמשו"ה נחשב כקנין הגוף, מ"מ כיון שבעצם הקרקע נשאר למוכר מיני תשמישים שנמנעו מבעל האילן להשתמש בהם כגון לשטוח פירות, א"כ נמצא דגם להמוכר יש קנין פירות שהוא כקנין הגוף, וא"כ לגבי המוכר הוי גם ארצך, וא"כ לא יכול הלוקח להביא ביכורים כיוון שאין כל הגידולים מארצך, משא"כ לגבי מילת העבד דלא איכפת לן אם יש לאחרים קנין בהשפחה, דאעפ"כ כיון שלגבי בעל הוולד ג"כ קנוייה לו השפחה מצד ק"פ בקה"ג שפיר הוי כיליד בית, והבן.

☆

וסברא זו מובא בשאגת ארי' (סי' צ') דבגיטין (מז:) פליגי רש"י ותוס' בענין ישראל ונכרי שיש להם שותפות בקרקע דלרש"י בכל משהו יש שותפות לשניהן, ולתוס' גם לפני חלוקה יש לכאו"א חלק של מחצה מסוים באותה שדה אלא כיון שאין יודעין איזה מחצה שייך להישראל, ע"כ צריכין להפריש ממקום אחר ורק בדרך זו אפשר להוציא מטבלו.

ותוס' שם הקשה על רש"י דאמרי' דלמ"ד אחין שחלקו לקוחות כיון דאין ברירה וגם סובר דקנין פירות לאו כקנין הגוף לא משכחת דמייתי ביכורים אלא חד בר חד עד יהושע בן נון (דהיינו בן יחיד שאבותיו גם הוו בן יחיד עד יהושע בן נון) והקשה לפירש"י שכל חטה שייך לשניהם א"כ הרי אפי' למ"ד אין ברירה מ"מ הרי בכל חטה יש חלק שלו שמחוייב בבכורים, א"כ שפיר שייך שאחין שחלקו שכל א' מהן יכול שפיר להביא בכורים שהרי לרש"י מחצה וודאי שלו והמחצה השני יקדיש שלא יהיו חולין בעזרה ע"כ קו' תוס'.

והשאג"א כ' לתרץ כסברא הנזכרת דחזי' דאילן הסמוך למיצר אין מביאין בכורים כיון שאין כל הגידולים מארצך, וא"כ ה"נ אפי' לשיטת רש"י דאינם לקוחות אלא

במחצה מ״מ כבר אי אפשר להביא בכורים ולקרות משום שאין כל הגידולים מארצך.

☆

והמקור חיים (סי׳ תמ״ח ס״ק א׳) השיג ע״ז דהא מבואר בהדיא במס׳ חולין (קלה.) דשותפין חייבין בבכורים, ולא אמרי׳ דליכא כל הגדולים מארצך לכאו״א.

והעמק יהושע מבאר ד׳ השאג״א שנאמרו בטוב טעם ודעת דבאחין שחלקו דלפירש״י דלמ״ד אין ברירה אינם שותפין אלא בקרקע, אבל הפירות הא שייכים רק לזה שהגיע שדה זו לחלקו, וכה״ג שפיר לא קרי נן בי״ה כל הגדולים מאדמתך, דמבואר בחולין (שם) לענין ראשית הגז בשותפין דכששניהם באותו חיוב קרינן בי״ה צאנך דכששניהם ביחד בצירוף יש צאנך וה״נ בבכורים היכא דשניהם שותפין בגוף ובפירות שפיר קרינן ביה כל הגידולים מארצך כיון דבצירוף שניהם ביחד איכא כל גידולים מאדמתך והם שניהם בני חיובא דהא לתרווייהו איכא גוף ופירות, אבל כששניהם שותפין בקנין הגוף של הקרקע, והפירות שייך רק לאחד, דאז הרי זה שאין לו קנין פירות פשוט שהוא פטור מביכורים כיוון שאין לו פירות, וכל החיוב אינו אלא רק על זה שיש לו פירות, ולגבי דיד״ה בלחוד בלא צירוף שותפו׳ הא ליכא כל הגדולים מארצך ושפיר לא משכחת לי׳ה דמייתי ביכורים, ודפח״ח.

וכסברא זו מובא בשו״ת רעק״א מהדו״ק (סי׳ ס״ו) לענין טלית של שותפין של ישראל עם נכרי אם חייב בציצית, דמילתא הי׳ נראה דפטור דלא מיקרי כסותך המיוחד לך.

אמנם כ׳ דאחר העיון נראה דלא דמי לראשית הגז דנכרי לאו בר חיובא וישראל בר חיובא והחיוב על שני השותפים כאחד, וכיון דחד מינייהו נכרי ע״כ פטור מראשית הגז משא״כ בציצית הגע בעצמך דהרי קיי״ל ציצית חובת גברא ובשעה שאינו מתעטף ליכא חיובא להטיל בו ציצית, וא״כ טלית של שותפין ישראל כשאחד מתעטף בו יהי׳ פטור מציצית כיון דהשני אינו בר חיובא כיון דעכשיו אינו מתעטף בה, ואמאי קיי״ל דטלית של שותפין חייב בציצית אלא עכ״ח דהחיוב מכח זה שמתעטף בה לבד, א״כ בשותפות עם נכרי הכי נמי יתחייב בציצית דמה לי שותף ישראל ומה לי שותף עכו״ם, ואפשר לחלק, וצ״ע, עיי״ש.

מוסדות יתב לב
דרבינו יואל מסאטמאר
בארה״ק תובב״א

Yetev Lev
D'Rabeinu Joel D'Satmar
Eretz Yisruel Inc.

כסא דנחמתא

ביגון קודר ובצער רב, משתתפים אנו מעומק הלב, באבלו של ידידינו החשוב האי גברא רבא,
מסור למענינו במסירות רבה, ויעק״ב איש תם יושב אהלים, שמו הטוב מהללים בהילולים,
רץ כצב״י לקבץ על הגבאות לטובת קופות מוסדותינו זה רבות בשנים

הרה״ח ר׳ יעקב עבי נייטשטאדט שליט״א

המתאבל מרה על פטירת בתו החשובה והמהוללה ע״ה

מן השמים ינחם בכפליים, אורך ימים ושנות חיים,

ומעתה ועד עולם ישרה שמחה ונחת בביתו, ואך קול ששון ושמחה ישמע על שפתו, וכל טוב סלה.

המשתתפים בצערך

הנהלת המוסדות

Kolel Atzi Chaim
Tzedukes
Reb Meir Baal Hanes

כולל עצי חיים
לצדקת
רבי מאיר בעל הנס

ויברך אלוקים את יצח"ק

בברכת התורה, ובאותות הערכה והוקרה, נשגר בזה ברכת מזלא טבא, לכבוד ידידינו החשוב האי צנתר דדהבא, בפי ישרים תהילתו, יראתו קודמת לחכמתו, ויזרע יצח"ק מאה שערים, בפעולותיו הטובים והיקרים, מסור בלב ונפש למען החזקת כוללינו המעטירה, ברוח נדיבה ומסורה, ה"ה

הרה"ח ר' יצחק אייזיק וויזעל שליט"א

גבאי הקודש לטובת כוללינו הק' בוויליאמסבורג יע"א

לרגל שמחתן בהולדת נכדתו למז"ט

אצל בנו ידידינו האי צנתר דדהבא, בדא כרעא דאבא,
מופלג בכל מידה ומעלה, נודע לשם ולתהילה

הר"ר יעקב וויזעל הי"ו

אב"י בקרית יואל יע"א

יה"ר שמשמחה זו יושפע לו רב תענוג ונחת, תורה וגדולה במקום אחת, ויזכה להמשיך במעשי הצדקה והחסד לפרט ולכלל, ולעמוד לימין החזקת הכולל, עדי נזכה לקיבוץ ישראל, בביאת הגואל, ומלכינו בראשינו, במהרה בימינו, אמן.

החותמים למען שמו בתודה וקול זמרה

הנהלת הכולל בארה"ק **הנהלת הכולל בארה"ב**

הילולא דצדיקיא

תולדותיהם של צדיקים ומעשיהם הטובים של בעלי ההילולא אשר בשמותם נקובים

הגה"ק רבי **מרדכי דוב** בן הגה"ק רבי משולם זוסיא **מהארנאסטייפעל**

יומא דהילולא כ"ב אלול (תרס"ג)

הגה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל זי"ע נולד בשנת ת"ר לאביו הגה"ק רבי משולם זוסיא זי"ע, בהיותו בן שש שנים התייתם מאמו, אביו ר' משולם זושא התחתן שנית ועבר להתגורר במדינת גאליציא, ואילו הרה"ק רמ"ד נשאר עם ב' אחיותיו אצל זקינם הקדוש מטשערקאס שהתגורר אז בהארניסטייפל, ועל חיקו נתגדל.

שמו הטוב הלך למרחוק, ובהיותו רק בן י"ג שנה בחר בו הגה"ק בעל דברי חיים מצאנז זי"ע שגר במדינת גאליציא, כחתן לבתו מרת רייצא ע"ה.

אחרי שחלפו שבעת ימי המשתה ביקש הרה"ק מצאנז שהזוג יבואו אצלו לסמוך על שלחנו, אבל הרה"ק מטשערקאס אמר שקשה עליו פרידתו של נכדו ע"כ רוצה שישארו אצלו, וכן הוה, ושבו יחד עם הרה"ק מטשערקאס להארנאסטייפעל.

שנתיים אחרי חתונתו, עקר זקינו מטשערקאס את מגוריו מהארניסטייפל ועבר לגור בטשערקאס, וגם ר"מ הלך עמו לשם, והמשיך להתעלות במעלות התורה, כאשר נחלה הרה"ק מטשערקאס פנה ואמר לנכדו: צא להארניסטייפל, הגיעה שעתך למלוך, וכבר אמרו חז"ל אין מלכות נוגעת בחברתה אפילו כמלוא נימא, אם יש את נפשך שאחיה עוד בהכרח עלינו להיפרד, וכך הוה, שר"מ יצא למלוך בהארניסטייפל, להיות רבי לחסידים, והוא אברך בן עשרים ושלש שנים בלבד, הרה"ק מטשערקאס המשיך לנהוג את העדה בטשעראקאס עוד שבע עשרה שנים.

בשנת תרנ"ח לפ"ק קרא פעם אחת לבניו ואמר להם אמש ראיתי את דודי ר' דוד'ל מטאלנא ז"ל בחלום, ואמר לי כי שמע כרוז בשמים שצריכים שמה לשני ר' מאטעלעך, אלא שהפציר בעדי להחיותני עוד חמש שנים, באשר כאן עלי אדמות צריכים לי יותר, באותו זמן הי' מצב בריאותו הולך ופוחת.

בשנתו האחרונה כשנכסו בניו לדבר עמו בענין הדפסת ספר תשובותיו "עמק שאלה" אמר להם הצדק אתכם וקינכם ה"דברי חיים" גם הדפיס את ספרו בשנה האחרונה.

בכל שנה הי' נוהג לנסוע ליומא דהילולא של זקינו שחל ביום י"ג אלול לטשערקאס, וכמנהג בית טשערנאביל חלץ נעליו בפתח האהל, וכשסיים תפלתו חפש את נעליו ולא מצאם, באותו רגע נשתנו פניו.

במוצאי שבת כ"ב אלול שנת תרס"ג ישב אל שלחנו לכתוב תשובה לאחמ"כ ישב לקבל חסידים שבאו לשחרר פניו ב"קוויטלעך" לפני ימים הנוראים, אחרי שסעד מלוה מלכה לקח שנית את התשובה ותיקן את יום הכתיבה במקום "אור ליום א'" כתב "מוצאי שבת", ונכנס לחדרו וקרוב לחצות פרחה נשמתו, והוא בן ס"ג שנים לבד.

י"ח אלול

רבי יהודה ליוואי ב"ר בצלאל המהר"ל מפראג - שס"ט

י"ט אלול

רבי משולם שרגא פייבוש מברעזאן ב"ר נפתלי הירץ אב"ד ברעזאן - תרל"ד

כ' אלול

רבי משה ארי' פריינד ב"ר ישראל (עטרת יהושע) גאב"ד ירושלים - תשנ"ו

כ"א אלול

רבי יונתן אייבשיץ ב"ר נתן נטע (יערות דבש) - תקכ"ד

רבי דוב בעריש מאלעסק ב"ר שלמה לוצקער - תר"י

כ"ב אלול

רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל ב"ר משולם זושא - תרס"ג

רבי ישכר בערצי ב"ר מרדכי מנדבורנא - תרס"ו

כ"ג אלול

רבי אורי מסטרעליסק ב"ר פנחס - תקפ"ו

כ"ד אלול

רבי יוסף ב"ר משה (מנחת חינוך) - תרל"ד

רבי ישראל מאיר ב"ר ארי' זאב הכהן מראדין (חפץ חיים) - תרצ"ג

כ"ה אלול

התנא האלוקי רבי אלעזר ב"ר שמעון בן יוחאי ג"א - תתס"ג

רבי יחיאל מיכל מזלאטשוב ב"ר יצחק מדראהביטש - תקמ"א

רבי דוד מקשאנוב ב"ר חיים - תרנ"ג

<u>פועל ישועות</u>

סיפר מרן רבינו בעל ברך משה זי"ל כי פע"א בהיות הרה"ק מהארנאסטייפעל ילד צעיר לימים וכאמור נתגדל בבית זקינו הרה"ק מטשערקאס לאחר פטירת אמו, ופעם אחת נסע זקינו מביתו, ויהודי אחד בא אל הרה"ק להתחנן על נפשו מפני הפריץ הנוגש בו, אשר רוצה לזרקו מבית ואת אשתו וילדיו, באשר אין לו לשלם דמי החכירה, והגיעו מים עד נפש כי מה יעשה לעת כזאת ואנה יוליך את משפחתו והימים ימי חורף וכפור, ומכיון שהרה"ק מטשערקאס לא היה בביתו שפך היהודי את מר שיחו לפני הרבנית, אמרה לו הרבנית – אשר היתה מפורסמת בחכמתה – שמע נא אלי והכנס אל נכדינו הצעיר ושפוך לפניו את מר לבך והוא יוכל להושיעך. היהודי עשה כן ונכנס אל רבי מרדכי דוב וסיפר לו את את כל הענין, ויאנח רבי מרדכי דוב הצעיר ויאמר: "וכי מה אוכל לעזור לך, הלא זקיני הק' אינו כאן כעת, עצתי שתמתין עד שיחזור והוא יושיעך", האיש הזה היה במצוק ונדחף מאוד לישועתו, ואמר לו: "אם באמת אינך יכול להושיעני אין לי שום טענות עליך, אבל אם יש בידך לפעול ישועה עבורי ולא תעשה אין אני סולח לך לעולם ודע לך כי דמי ודם זרעי תלויים בידך", וכה המשיך לשפוך את מר לבבו.

ויהי כשמוע רבי מרדכי דוב את הדברים האלו יוצאים מפי היהודי המסכן נתרגש מאוד מדבריו ולא היה יכול לעמוד בזה ואמר לו: "ווייסט וואס, לאמיר גיין אין מקוה", והלכו למקוה והאיש הלז החזיק את הנר בידו להאיר לו את הדרך, מרדכי'לע ירד וטבל אך הוא התמהמה בעלייתו, והאיש נרתע מאוד כי היה ירא לנפשו מה שאירע לו לנכדו יקירו של הרה"ק מטשערקאס, פתאום הוציא הילד את ראשו ואמר לו: "סע לביתך ואל תירא ואל תחת מפני הפריץ".

ויסע היהודי לביתו והנה הפריץ יוצא לקראתו ויבקש לסלוח לו על אשר חטא כנגדו, והרי הוא מוחל לו על כל החוב, ויספר לו כי ביום מן הימים הרגיש פתאום בנפשו איך שאדם אחד אוחז בגרונו ורוצה לחנקו, ומיד תלה הדבר כעונש על אשר התעלל בהיהודי, וקיבל עליו להניח את היהודי לנפשו, ואז הונח לו, בדק היהודי ומצא שמעשה החניקה היתה בדיוק באותה שעה שרבי מרדכי דוב שהה בהמקוה, וישב היהודי להכיר לו טובה על הישועה הגדולה וסיפר הדברים לזקינו הקדוש, ויהי כשמוע הרה"ק מטשערקאס את דבריו, התפלא על נכדו ואמר, "הרי הוא כה צעיר לימים, ועד כדי כך כבר ימסור את נפשו עבור יהודי".

*

חותנו הרה"ק מצאנז זי"ע העריץ את חתנו מאד, והי' מדבר עמו בלשון רבים "איהר", ושלח אליו הרבה פעמים אנשים שבאו אצלו עם "קוויטלעך", באמרו "יודע אני בר' מאטעלע חתננו שתפלתו בוקעת רקיעים", פ"א בא אל הד"ח אחת מבנותיו שיתפלל בעדה שתיפקד בזש"ק, אמר לה שתפנה אל רמ"ד לפי שהוא בתפלתו הזכה בודאי יפעול ישועה, שמעה הבת לקול אביה וערכה אגרת לרמ"ד ובקשתה בתוכה, והד"ח כתב בצידו השנית בזה"ל: "אנא למלא בקשת בתי תחי' ואבקשו גם להתפלל עבורי כי חולה אנכי, חותנכם חיים בן מרים", פ"א אמר הד"ח לבנו הרה"ק ר' דוד מקשאנוב זי"ע "הידעת, לרבי מאטעלע יש דעה בשמים".

*

איש אחד שעסק לפרנסתו בעשיית חביות להממשלה, החביות היו צריכים להיות מנחושת (טהור) ולאחמ"כ ציירו ובנו אותם באדמה וכך השתמשו בה, פע"א נצנץ רעיון במוחו של היהודי שמכיון שממילא בסוף מטמינים אותו באדמה הרי יוכל לעשותו מפחות נחושת (בתערובת) וכך התחיל לעשות, עד שפעם הלשינו עליו ועמד לפני משפט קשה מטעם הממשלה על שהערים את הממשלה במשקלותיו, בצר לו פנה לבקש ברכה מאת הרה"ק מהארנאסטייפעל ושטח לפניו את מר לבו, ולקח הרה"ק פתקא וכתב עליו את שמו מרדכי דוב בן ר' משולם זושא ונתנו לאיש, ואמר לו שכשיהי' המשפט ויקחו את החביות לשקלם לראות אם הם מכוונים, יזרוק את הפקתא על המשקל, ואכן כך עשה, כאשר שמו את החבית על המשקל זרק היהודי הפתקא הנ"ל ויצא משקל הנחושת כפי שהיה צריך להיות בנחושת מזוכך.

אחד מאנשי שלומו של הגה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל זי"ע היה לו שותפות עם עוד יהודי אשר הי' להם בית מסחר אחד עם הרבה פועלים, ואירע פעם שגוי אחד מבין הפועלים נשתכר והתחיל לצעוק והשתולל ניגש אליו אחד משני הבעה"ב ונתן לו סתירת לחי, ונפל הגוי ומת.

כמובן ששני היהודים האלו פחדו לנפשם עד למאוד ותפסו את הגוי המת וזרקוהו לתוך התנור בבית מסחרם ושרפוהו לגמרי ולא נשאר ממנו זכר, אך משפחת הגוי בראותם בערב שאין אביהם שב הביתה רצו אל מקום עבודתו ומשלא מצאו מבוקשתם החליטו שא"א אלא שהבעה"ב היהודים הרגו אותו ותבעו אותם למשפט, וכמובן חיכה להם משפט קשה.

השותף שהי' החסיד של הרה"ק רבי מרדכי דוב מהארנאסטייפעל זי"ע אמר לשותפו שהוא נוסע לרבו לשפוך את פחד ליבו, כשבא והזכיר לפני הרה"ק את מר גורלו אמר לו שיסעו לעיר קיוב בשעה מסויים ולרחוב מסויים ושם יהיה להם ישועה.

השותף שהי' מתנגד צחק מחבירו וא"ל הרי מי כשנינו יודעים בבירור שהגוי נשרף ואפרו מונח בתוך תנור בית המסחר ומה לנו לחפש ישועה בקיוב, אך לעומתו טען חבירו החסיד הלא אנו מצפים לישועה ואין לנו שום תקוה אנא ננסה לקיים דברי חכמים.

והנה אך הגיעו לקיוב לרחוב ההוא שהרה"ק ציוה להם וראו את הגוי חי וקיים מסתובב שם, מיד ניגשו אליו ושאלו את שמו וכשהשיב להם שאכן זה הוא שאלו אותו מדוע הניח את כל משפחתו בביתו אשר כ"כ דואגים ומחכים לו.

אבל הגוי צעק לעברם שאינו רוצה לידע יותר מהם כי כבר סבל הרבה מאשתו ואינו רוצה לחזור אליה, אמרו לו השניים שאין עושים כך אלא יקרא לפאליציי ויצהיר בפניהם בכתב שאינו רוצה לחזור אל ביתו וגם יכתוב הסיבה לזה, כן עשה הגוי ופנו עמו לפאליציי ושם כתב וחתם שאינו רוצה לשוב אל משפחתו כי רעות שבעה נפשו מהם, מובן מאליו שאחרי שהיהודים הגיעו אל בית המשפט והמכתב של הגוי בידם פטרו אותם לשלום, ותהי לפלא.

*

סיפר כ"ק מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל ששמע מר' יוסף הערצאג ע"ה מראצפערט – אשר אצלו התאכסן הגה"ק רבי מרדכי דוב זי"ע בביקורו בראצפערט – שהיה לו חנות ולא ראה בה הצלחה, והחנות היתה לפני בית מגוריו, והיו יכולים ליכנס לביתו דרך החנות, והזכיר את עצמו לפני הרה"ק רבי מרדכי דוב זי"ע שיצליח במסחרו, וכשרבי מרדכי דוב נכנס אל הבית אזי הלך דרך החנות וכשעבר בין הסחורה שלו נענה ואמר: "פיינע סחורה, זייעהר פיינע סחורה," ואכן מיד לאחר מכן נכנסה הברכה אל תוך ביתו, ותיכף אחרי שביקר הגה"ק בתוך ביתו היה שורה חן על פני החנות, וחטפו וקנו ממנו את כל הסחורה שהי' לו בחנות, וההצלחה האירה לו פנים ונתעשר מאוד.

אין מלכות נוגעת בחברתה

כאמור לעיל שלחו זקינו הרה"ק מטשערקאס זי"ע להארניסטייפל, להיות רבי לחסידים, באומרו כי אין מלכות נוגעת בחברתה, הסבא קדישא והנכד המשיכו להיות מקושרים אהדדי בקשר אמיץ אף בשנים הבאות, ואהבה נפלאה שוררת ביניהם מבלי שתיגע מלכות בחברתה, ור"מ הי' נוסע גם לפעמים להסתופף בצל קדושת זקינו.

ידוע העובדא כי באחרית ימיו של זקינו הרה"ק מטשערקאס שלח לקרוא את נכדו הרה"ק מהארניסטייפל שיבוא אליו, מיד יצא והפליג בספינה לטשערקאס, שם עשה כמה ימים, לאחר כמה ימים אמר לו: יש לי דין תורה עם הסבתא, מי מאתנו ילך מן העולם תחילה, אני אומר מוטב אסתלק אנכי ראשון כי איך אסתדר בלעדיה ומי ינהל את משק בהבית, אבל היא אומרת להיפך מי ישים לב אליה, ואין את נפשה לשמוע "קידוש" זולתי, לפיכך גמרנו בינינו לקרוא לך, וכאשר תפסוק כן תקום, לשמע דברים אלו נקוו דמעות בעיניו ואמר בבכי: האנכי אהי' פוסק בדין זה, שניכם יאריכו ימים ושנים הרבה יחד, ואין צריך לדין תורה, אולם הס"ק לא הניח לו באמרו אין אדם חי לנצח והיום הזה מוכרח לבוא, במשך שעה ארוכה שתקו שלשתם, דומית קודש ריחפה בחדר, הנכד נראה כמתבונן ושוקל בדעתו את כל צדדי הספיקות, עד שלבסוף אמר: לאמיתו של דבר צודקת הסבתא, אבל איך יכולים לפסוק נגד דעתו של הסבא, על כן מוטב כי לאחר אריכות ימים ושנים תעברו שניכם בחדא שעתא לעולם שכולו טוב, נתיישבו הדבר על הס"ק, ואמר "יפה אמרת", ופטרו לשלום, וכן הי' שהרבנית הלכה לעולמה מקודם ואחר עוד כשלשה חדשים ומחצה נסתלק הרה"ק מטשערקאס.

רבן של ישראל

כיון שעלה לגדולה צלחה עליו רוח ה' למרות גילו הצעיר נתבצר לו מעמד רם ונשא ביהדות אוקראינה, אלפי חסידים נשאו עליו עיניהם, ועד מהרה הגיעה השפעתו למרחקים ומצודתו היתה פרושה על פני עשרות ישובים וקהלות ישראל, עינו היתה פקוחה על כל המתרחש בחיי הציבור, ביתו נעשה תל תלפיות אנשי תורה ובעלי הוראה מוצי"ם ושובי"ם מעשרות קהלות קודש פנו אליו לבקש הכרעותיו בהלכה, אפ' מבית הדין הגדול שבירושלים הופנו אליו עם שאלה (עיין בשו"ת "עמק שאלה" סימן ס"ג) גם שאר גאוני ישראל סמכו על פסקיו והעריצו גדולתו בתורה כחד מקמאי, אף גדולי חסידות ובמיוחד דודיו לבית טשערנאביל הפליגו מאד בשבחו, הרה"ק ר' דוד'ל מטאלנא זי"ע הי' אומר אל רבי מאטעלע צריכים לנסוע לא רק חסידים, כי גם אדמו"ם, צעירים וישישים, הישישים יתביישו מפניו, והצעירים ילמדו ממנו, וכמו"כ המוני עם היו צובאים תמיד על פתחו לבקש ממנו ברכותיו להוושע בזכות תפילתו הזכה, וידוע שלא הניח לעשות בביתו שעות קבלה, רק בכל עת שבא אליו יהודי עם "קוויטל" הי' סוגר את את הספר שהי' לומד ומקבלו בסבר פנים יפות לעזור ליהודי בעת צרתו ומפורסם היה במידת חסדו וטובו בהיותו פטרונם ואביהם של נדכאים ואביונים, דיינו במה שמסופר כי אחותו הצדקנית הרבנית מלובצן ע"ה התרעמה בפניו כי בביתו שוררת דחקות נוראה, ענה לה, וכי מה דעתך נקרא רבי, רבי אינו אלא גבאי צדקה, לוקח מזה ונותן לזה, אם הוא בעצמו נצרך רשאי אף הוא להנות מכספים אלו, אבל אם יקח הכל לעצמו אין להקב"ה צורך בו.

*

שמעתי מכ"ק מרן אאמו"ר שסיפר כי ק"ז הרה"ק רבי מאטעל'ע מהארנסטייפל זי"ע היה מגיד מישרים בעיר הארנסטייפל, והיה המנהג במקומות הללו באוקריינא שנתנו "קאנסוס" על מגידות, והיה פע"א שהביאו לק"ז קאנסוס הנ"ל מישוב קטן סמוך להארנסטייפל, וכאשר קיבל הקאנסוס נתמלא לבו בשמחה גדולה וצוה לעשות סעודה לכבוד המאורע שקיבל קאנסוס מישוב ההוא, והמקורבים תמהו מה זה השמחה הגדולה שקיבל קאנסוס מישוב קטן כזה, וכשנשאל לפשר הדבר ענה ואמר, כי התבונן שבישוב זה ליכא בית תיפלתם של עוע"ז (קלויסטער) וממילא יש שם אויר זך וטהור ביותר, ולכן גדלה שמחתו כ"כ על שזכה לקבל קאנסוס מישוב זו, וזה היה אצלו יחוס וחשיבות שיש לו קשר למקום זה שאין שם בית ע"ז.. (אבני שהם כ"א כסלו תש"ס לפ"ק)

דבר בעתו

לקט אמרי קודש מפי צדיקי וקדושי עליון, בגודל קדושת הימים הבעל"ט וסגולתן

חודש אלול (ג)

רמז נ"ל על קריאת שם החודש אלו"ל, כי אלו"ל למפרע הוא ל"ו ל"א, כי אלול הוא מלשון מאלל ארעא, כי טבע בני אדם להיות חוקרין ודורשין ומבקרין ומחפשין אחר מומי בני אדם ומטילין דופי על תלמידי חכמים ויראי שמים ומלעיבין במלאכי אלקים, וכל הנגעים אדם רואה חוץ מנגעי עצמו ושוכח את עצמו, והנה החודש הזה האחרון הקרוב ליום הקדוש והנורא מזכיר את האדם ואומר אלול מאלל ית ארעא וחוקר ובודק ומחפש אחר מומי בני אדם כל השנה כולה לו לא לעצמו לא מבקר ומחפש ומרגל ובודק, אהה למבוכה הזאת, כי זוכר את כל מעשה עולם ואת עצמו שוכח, עתה העת והעונה קום ובדוק וחקור אחר עצמך, ראו איזה דרך הלכת כל השנה כי קרוב יום ה', וכי יקום אל וכי יפקוד מה תשיבנו.

(ישמח משה)

◆◆◆

לולא האמנתי לראות בטוב ה' בארץ חיים. א"א הגה"ק זלה"ה אמר, לול"א הוא אותיות אלו"ל, והאמנתי הוא מלשון אומן את הדסה, היינו שע"י חודש אלול נתגדלתי לראות בטוב ה' ברץ חיים שבו נפתח שער לדופקי בתשובה ולהגיע לשורשו ומחצבתו כבראשונה.

(דברי יחזקאל)

◆◆◆

קומי רוני בלילה לראש אשמורת וגו' נכח פני ה'. ע"פ משל לאיש יהודי שהיה דר בעיר שהיה רובם שונאים אותו, והעיר ההוא היתה מתנהגת ע"פ שר העיר שלא היה דר שם, כי אם שהיה בא לפרקים אל העיר ההוא לפקח על עסקיו וצרכיו, ובבוא האיש יהודי להתיצב לפניו לבקש צרכיו, היה מוצא תמיד אותן המבקשים רעתו ומדברים שטנה עליו ומשניאים אותו בלב השר, עד אשר לא יוכל להרים פניו לבקש מלפניו שום דבר וידל מאוד. לימים נתייעץ עם סיעת מרחמוהו מה לעשות, ויעצוהו להשכים ולבוא אל השר לביתו קודם יום המיועד, ולהתיצב לפניו בטרם יבואו לפקח על עסקיו וצרכיו, עד אשר לא יוכלו המשטינים ומלשינים להשטין עליו, ואז יפק רצונו ממנו, הנמשל הוא שזאת עצה היעוצה לנו מימי קדם, להשכים בתשובה ולהתפלל תפלה ותחנונים בחודש אלול, בטרם יבוא יום הדין של ר"ה כי בא לשפוט את הארץ, אשר על אותו יום נאמר (איוב א, ו) ויהי היום ויבואו בני האלוקים להתיצב וגו'. וז"ש קומי רוני בלילה לראש אשמורת, היינו בראש משמורת של חודש אלול, ואז שפכי כמים ליבך נכח פני ה', כלומר דרשהו בהיותו לפניו לבדו, בטרם יבואו בני אלקים להתיצב, ואז אין שטן ופגע רע ותמצאו שאלתכם.

(אוהל יעקב)

ועל דרך הפשוט ירמוז הצירוף למה שנוהגין באלול לעשות משמורות, והעיקר לפשפש אז במעשיו, וכמו שפירש רבינו הקדוש מהרצ"ה זלה"ה מזידיטשוב 'והיה לנו הלילה למשמר' לשון משמרת ומסננת למבדק בחושבנא, וזהו וצדקה תהיה לנו כי "נשמר" (ר"ל נעשה משמורות, וגם משמרת ומסננת ונבדק עצמינו) 'לעשות את כל המצוה הזאת' לא להנאתינו כי אם 'לפני ה' אלקינו כאשר ציונו, והבן.

(ייטב לב ראה כ"ה ע"א)

◆◆◆

אלול נוטריקון 'אנכי א'היה ל'כם ל'אלהים, כי ישובו אלי בכל לבם כי אז הוא זמן תשובה וע"י התשובה אנכי אהיה לכם לאלהים, גם כתוב 'והרוח ת'שוב א'ל ה'אלהים ר"ת האו"ת, שגם מה שהאדם פוגם בבחי' יסוד שהיא אוב"ק גם על זה מועיל תשובה.

(חסד לאברהם)

◆◆◆

וי"פ בס"ד עפ"י מה דאיתא בפרקי דר"א והובא בטור ריש ה' ר"ה בר"ח אלול א"ל הקב"ה למשה רבינו עלה אלי ההרה והי' שם וגו' ותקעו שופר במחנה שלא יטעו עוד אחר ע"ז וכו', וכן הוא אומר אם יתקע שופר בעיר וגו' לפיכך תיקנו שיהיו תוקעין בכל חודש אלול עי"ש, והקשה הב"י מאי ראי' מייתי משופר שתקעו במדבר ומאי ענינו לאלול, ונראה בס"ד דלכאורה י"ל מהיכ"ת ס"ד שיטעו עוד אחר ע"ז כיון שכמעט באותו פרק נענשו על אותו החטא ועדיין רשומו של עונש הי' ניכר אצלם. אבל הכוונה דמדרכו של היצה"ר להתהפך כחומר חותם בשעת עבירה מקטין החטא ושוב כשבא לעשות תשובה מגדיל עוונות עד למרום וממריך את הלב דלא יפעל מאומה בתשובתו ואינו יכול לתקן בימים מועטים את כל אשר העוה כל ימי חייו וע"ז מתרשל האדם לשוב ע"ד שביאר בסה"ק פסוק כי עמך הסליחה למען תורא, אבל באמת זה אינו דהשי"ת ימינו פשוטה לקבל שבים וארז"ל (מ"ר בראשית) אין ועתה אלא תשובה, ומבואר בשלה"ק דע"ז רומזים קולות של תשר"ת דאלקים עשה את האדם ישר ושוב ע"י חטאיו ופגמיו נעשה עקום ופגום וחושיו נשברו לשברים ע"ד ואשמה הנפש היא והתקנה לזה שיהי' ילולי יליל בתשובה וישוב אל ה' ויחמהו ואז השי"ת ירפא משובתו ויהי' חוזר לישרות כמקדם וכ"ז ראוי ונכון לכוון בתקיעות של חודש אלול, וע"י בדב"ק, והיינו דהעבירו קול במחנה שלא יטעו עוד אחר ע"ז שהיצה"ר יעלה על לבבם דאין להם תקנה ח"ו לכן העבירו קול שופר לרמז על הנ"ל, ומה"ט גופא תוקעין נמי בחודש אלול לבל יטעה אחר תואנת וטענת הבע"ד כנ"ל, וא"ש.

(ערוגת הבושם)

דברי חיזוק והתעוררות

מאת כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

בעת רעוא דרעוין פרשת כי תצא תשע"א לפ"ק

מיר געפונען די וואך אין די סדרה, שטייט אין פסוק כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, דורשי רשימות זאגן, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך, ל'הצילך ו'לתת א'ויביך ל'פניך איז די ר"ת אלו"ל, דעם חודש וואס אונז געפינן זיך יעצט, ערב די הייליגע טעג.

כ'האב געקלערט קען אפשר זיין די רמז, וואס דער פסוק וויל דא זאגן, שטייט אין מבי"ט, אין ספר בית אלקים פון מבי"ט, טייטשט ער ארדה נא וארא הכצעקתה הבאה אלי עשו כלה, זאגט דער מבי"ט א פגם פון א עבירה אפילו אויף דעם עולם זעהט דאס נישט אויס אזוי גרויס, אזוי הארב, אבער וועו די פגם קומט ארויף בעולם העליון, די פגם פון דעם חטא איז נורא ואיום, ווי א העכערע עולם, ווי א העכערע מקום, ווי העכער אין די קדושה אין שיעור, אלץ איז די פגם פון די עבירה הארבער און שווערער און גרעסער. אז מ'גייט לויט די פגם פון די עבירה וויאזוי ס'איז בגבהי מרומים, זאל דער אייבישטער אפהיטן, האט נישט קיין שיעור און קיין עק, השי"ת איז א רב חסד, ער קוקט ווי אזוי די פגם פון א עבירה איז אויף דעם עולם, דא אויף דעם עולם השפל, לויט דעם איז ער דן דעם מענטש, נישט אזוי ווי די פגם עבירה איז בעולמות עליונים.

טייטשט דעם מבי"ט השי"ת האט געזאגט ארדה נא וארא, איך וועל אראפ קומען אויף דעם עולם השפל, וארא איך וועל זעהן דא, לויט די פגם עבירה וויאזוי ס'איז דא, ווייל הכעצעקתה הבאה אלי עשו, טאמער חלילה איז אזוי ווי די געשריי פון די עבירה וואס קומט ארויף אויבן אין הימל עשו, דעמאלטס חלילה כלה, איז א עק, ס'האט נישטא ס'האט נישט קיין ענדע די פגם פון די עבירה, יעדע עבירה קלה, אין הימל איז חמורה שבחמורות, געוואלדיג הארב, יעדע פגם איז מורא'דיג, השי"ת איז מלא רחמים, מתנהג בחסידות, קומט ער אראפ אויף דעם עולם אין דעם עולם השפל דא וויאזוי ס'זעהט אויס. אזוי טייטשט דער מבי"ט.

דער זיידע ז"ל אין עצי חיים פר' נח, זאגט ביי נח איז געווען כי אותך ראיתי צדיק אפילו לפני, נישט נאר ווי אזוי די פגם פון עבירות איז דא בעולם השפל, נאר כי אותך ראיתי צדיק לפני, אפילו בעולמות העליונים איז געווען נח איש צדיק תמים.

כ'האב געקלערט ס'קען זיין פשט, די גמרא זאגט, לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיוהכ"פ, בנות ישראל יוצאות וחולות בכרמים, זיי האבן געזאגט בחור שא נא עיניך, שוין אסאך געזאגט געווארן אויף דעם מאמר חז"ל, א הפלא ופלא, ס'איז אלעס באהאלטן סודות עמוקים אין אגדת חז"ל. **חמשה עשר באב, וועו ס'הייבן זיך אן די הייליגע טעג, פון חמשה עשר באב ביז יום כיפור יום סליחה, בנות ישראל יוצאות דאס איז געווען די סנהדרין, בנות ירושלים די בונות ירושלים, בנות ישראל זענען ארויס געגאנגען זאגט דברי תוכחה פאר אידישע קינדער, זיי האבן געזאגט בחור זאגט פאר דעם עם הנבחר פאר כלל ישראל, שא נא עיניך הייב אויף די אויגן קוק נישט אויף די פגם עבירה, וויי אזוי ס'איז אויף דעם עולם השפל, נאר שא נא עיניך אז מ'האט הייליגע אויגן קען מען אויף הייבן די אויגן און זעהן די פגם פון עבירה ווי אזוי ס'זעהט אויס בעולמות העליונים, ווי מורא'דיג יעדע זאך איז, יעדע דבר קטן איז נורא נוראות בעולמות עליונים.**

קען זיין יעקב אבינו האט געזעהט די מראות הנבואה, דער טאטע ז"ל זאגט אז די מעשה אין פרשת ויצא איז געווען יו"ט ראש השנה, יעקב האט געזעהן והנה סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, סולם דאס איז בגימטריא קול, צום, ממון, דאס איז מוצב ארצה, יעקב אבינו האט געזעהן והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, די מלאכי אלקים זענען אראפ געקומען פון הימל, אז מ'דארף מתקן זיין קול צום ממון, תשובה ותפילה וצדקה, דארף מען מתקן די כתמי עונות, מתקן צו זיין די עבירות ווי אזוי ס'איז בעולמות עליונים, איז א דבר קשה מאוד זייער שווער, זיי זענען אראפ געקומען מלאכי אלקים עולים ויורדים בו.

ויקץ יעקב משנתו, יעקב אבינו האט זיך אויפגעכאפט משנתו, דער זיידע ז"ל אין עצי חיים זאגט, משנתו אזוי ווי דער רמב"ם זאגט, עורו ישנים משנתכם, יעקב אבינו האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף, יעקב האט

זיך געהאלט ווי דער גרעסטער בעל חוטא, יעקב אבינו איז געווען צובראכן אויף שברי שברים, אכן יש ה' במקום הזה, יעקב האט געזען א געוואלדיגן חסד פון הייליגן באשעפער, והנה מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, אכן יש ה' במקום הזה, השי"ת קומט אראפ, ארדה נא ואראה, אכן יש ה' במקום הזה איז אנכי לא ידעתי, יעקב אבינו האט ביז יעצט אלעמאל געוואוסט מיט די הייליגע אויגן, יעקב אבינו האט אלעס געזעהן וואס טוהט זיך אין הימל בגבהי מרומים יעדע פגם פון עבירה, דא האט יעקב געזען די מלאכי אלקים עולים ויורדים בו, זיי קומען אראפ זעהן אז מ'זאל קענען מתקן מיט צום קול ממון, והנה סולם מוצב ארצה, אכן יש ה' במקום הזה, השי"ת איז א רב חסד, יש הוי"ה איז די מדת הרחמים, במקום הזה קומט אראפ זעהן ווי אזוי די פגם פון עבירה איז אויף די וועלט, ואנכי לא ידעתי.

שטייען מיר יעצט אין חודש אלול, די חודש וואס איז מיוחד פאר תשובה, פאר פשפוש המעשים, מ'דארף מפשפש במעשים זיין, די בנות ירושלים האבן טאקע געזאגט שא נא עיניך מ'זאל אויפהייבן די אויגן, מ'זאל זאל זעהן און מתקן זיין די פגם פון די עבירה אזוי ווי ס'איז בעולמות עליונים, די תורה הקדושה וויל מחזק זיין אידישע קינדער, אז מ'קומט אזא חודש און מ'דארף מפשפש במעשים זיין, די חודש אלול וואס איז מיוחד אויף תשובה, א זמן פון התבוננות, אז זמן פון חשבון הנפש, א זמן וואס מ'איז זיך מתבונן וואס מ'האט חוטא געווען פאר בוכ"ע, מ'מאכט זיך א חשבון, מ'איז מפשפש במעשים.

מ'מאכט זיך דעם חשבון די פגם העבירות, ווי אזוי ס'איז בעולמות העליונים ס'איז נורא נוראות, מ'קען חלילה אריין פאלן אין יאוש, א בשר ודם האט חוטא פארן בוכ"ע, די פגם עבירה קומט ארויף אין הימל, און ווי העכער אין הימל אלץ איז די פגם עבירות מער און מער, שווערער און שווערער, די כובד עונות - וועגן דעם די מלאכי מעלה ווילן נישט מקבל תשובה זיין, ווייל זיי זעהן נאר די פגם פון די עבירה וויאזוי ס'איז אין הימל, תיקוני תשובה ס'כאפט נישט אן, ס'זאל מתקן זיין די פגם עבירה ווי ס'איז אין עולמות עליונים, גבוה מעל גבוה. - אבער חלילה קומט דאך אויס, אז מ'זאל חלילה נדחה ווערן, ס'זאל חלילה נישט נוצן קיין תשובה.. אין די ימי השבים, מ'זאל חלילה נישט קענען מתקן זיין די עבירה.

השי"ת דער רב חסד, קומט אראפ, והנה סולם מוצב ארצה, צום קול ממון, ס'איז טאקע ארצה דא מוצב ארצה, מ'קען מתקן זיין די פגם פון די עבירה וואס איז אויף דעם עולם, השי"ת קומט אראפ אויף דעם עולם, א עולם השפל, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך, השי"ת איז מתהלך בקרב מחניך, ארדה נא ואראה, ער קומט אראפ ברוב רחמיו וחסדיו, קומט ער אראפ אויפן עולם השפל הזה, און זעהט דן צו זיין אלעס ווי אזוי ס'זעהט אויס די פגם פון די עבירה אויף דעם עולם, און אויף דעם איז די תיקון התשובה אויך גענוג זיין, אז מ'זאל מתקן די פגם פון די עבירה וואס איז אויף דעם עולם, עולם השפל.

להצילך ולתת אויביך לפניך מציל צו זיין, איז די ר"ת אלול, די חודש וואס איז מיוחד אויף תשובה, איז זיך השי"ת ממציא דא, קוקן די עונות ווי אזוי ס'איז דא, כדי מציל זיין אידישע קינדער, זיי זאלן קענען מתקן זיין וואס מ'האט חוטא געווען פארן בוכ"ע, לא ידח ממנו נדח, יעדער איינציגער איד וואס האט חוטא געווען וואספארא עבירות ס'זאל נאר נישט זיין, וואספארא הארבע עבירה ס'זאל נישט זיין, וואס אין עולמות עליונים פארשטייט מען נישט, דארט פארשטייט מען נישט קיין עבירה, דארט פארשטייט מען נישט קיין יצר הרע, דארט פארשטייט מען נישט וואס הייסט א איד מאכט מיט נסיונות קשות ומרות, אז מ'גייט ארויס יעדן טאג אין די גאס, וואס אידישע קינדער מאכן מיט, אין הימל קען מען דאס נישט פארשטיין, נאר אז מ'קומט אראפ אויף דעם עולם השפל, אז מ'זעהט וויאזוי ס'זעהט אויס די גאס, וויאזי ס'זעהט אויס די וועלט, וואספארא ירידת הדורות.

השי"ת קומט אראפ דא אויף דעם עולם און זעהט דאס, די נסיונות, וואס מיינט א איד פלאגט זיך, וואס מיינט א איד דארף זיך שלאגן מיט א יצר הרע, וואס מיינט א איד מאכט מיט יעדן טאג, עשרה נסיונות מאכט מען יעדן טאג מיט, אין הימל פארשטייט מען דאס נישט, אין די עולמות עליונים פארשטייט מען נישט און מ'האט נישט קיין השגה, אויף די וועלט ארדה נא ואראה, השי"ת קומט אראפ ער, ער קומט זעהן ווי אזוי ס'זעהט אויס די עולם, ווי אזוי ס'זעהט אויס די דרא בתראה, ווי אזוי ס'זעהט די דור השפל, אזא נידריגע דור, ס'איז שווער צו

טוהן א מצוה, וואספארא נסיונות מ'האט, ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך, להצילך ולתת אויביך די אלע מקטריגים, לתת אויביך לפניך, אז מ'זאל קענען מתקן די פגם פון א עבירה.

*

ס'קען נאר זיין ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, ס'איז באקאנט די מעשה, די זיידע ז"ל דער ישמח משה, איז געפארן קיין לובלין, ער האט געהאט פארשידענע קשיות, און ער האט מתפלל אז ער פארט צום הייליגן רבי'ן פון לובלין זי"ע, אז ער זאל איהם מסביר זיין די ענינים, האט ער דעמאלט'ס געטייטשט הבא לטהר מסייעין אותו, שטייט נישט מסייע אותו השי"ת אליין איז מסייע, הבא לטהר מסייעי"ן אותו צדיקים זענען אויך מסייע, ממילא האט ער מתפלל געווען אז ער פארט צום רבי'ן, די רבי זאל איהם מסביר זיין, און פארענטפערן די אלע ענינים וואס זענען איהם קשה.

איז ער אריין געקומען צום הייליגן רבי'ן פון לובלין, ער האט איהם אנגעהויבן מסביר זיין, אן א שום שאלה, ער האט איהם נישט געפרעגט, אליין ברוח קדשו האט איהם אנגעהויבן מסביר זיין תירוצים אין די ענינים, האט ער מסיים געווען לעולם וואלט מ'דאס נישט געדארפט זאגן, נאר שטייט דאך הבא לטהר מסייעין אותו, פארוואס שטייט בלשון רבים מסייעין אותו, ס'דארף שטיין מסייע אותו, נאר צדיקים דארף צו העלפן, ממילא זאגט ער איהם כדי איהם צוהעלפן, ער האט איהם אלעס געזאגט ברוח הקודש, ער האט מרגיש אלע מחשבות מרישא ועד גמירא.

דער פעטער ז"ל אין דברי יואל הושענא רבא, האט נאכגעזאגט די מעשה, מ'זאגט הבא לטהר מסייעין אותו. ער האט מסיים געווען, אמאל איז געווען צדיקים, ס'איז געקומען די הייליגע טעג, מ'דארף מעורר זיין אידישע קינדער צו תשובה, האבן צדיקים מסייע געווען, צדיקים האבן ארויס געהאלפן, צדיקים האבן אריין געשיינט אין אידישע הערצער, צדיקים האט מעורר געווען אידישע קינדער צו תשובה, אידן האבן תשובה געטוהן א שלימות'דיגע תשובה, ס'איז געקומען די הייליגע טעג, אלול, ראש השנה, יום כיפור, צדיקים האבן אריינגעשיינט יראת שמים אין אידישע הערצער, מ'האט צובראכן די הערצער, מעורר געווען, אידן זענען נתעורר געווארן צו תשובה שלימה, א תשובה אמיתית.

האט דער פעטער ז"ל געזאגט ברוב ענוותנותו, היינט ס'איז נישטא קיין צדיקים ווער ס'זאל מעורר זיין אידישע קינדער, האט ער געזאגט, אלעס האבן מיר פארלוירן, **מיר האבן פארלוירן אלע צדיקים, אבער דעם איין איינציגן באשעפער וואס ער איז נאך מסייע, איהם האט מען נישט פארלוירן, דער הייליגער באשעפער איז דא, הבא לטהר מסייעין אותו, השי"ת איז נאר מסייע,** האט ער געטייטשט די משנה, בעקבתא דמשיחא ס'וועט נישט זיין קיין צדיקים, אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, דער הייליגער באשעפער אין הימל, הבא לטהר מסייעין אותו, אז ס'איז נישטא קיין צדיקים זאלן מסייע זיין, איז השי"ת אליינס מסייע, **השי"ת אליינס איז מעורר אידישע קינדער, אז מ'קומט זיך מטהר זיין.**

די תורה הקדושה זאגט כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך ל'הצילך ו'לתת א'ויביך ל'פניך איז מרומז חודש אלול, לפנים מזאת בישראל ס'איז געקומען חודש אלול איז געווען די צדיקים, די ערליכע אידן ביי כלל ישראל, צדיקים קדושים, איז געקומען די זמנים, כולו אומר כבוד, כולו אומר כבוד שמים, ס'איז געווען א עמוד היראה. די עולם טייטשט, וכי יראה מילתא זוטרתא היא, אין לגבי משה יראה מילתא זוטרתא, אז מ'שטייט נעבן א צדיק, מ'שטייט נעבן צדיקים, איז יראה מילתא זוטרתא, איז א קליינע'קייט, די צדיקים אין די הייליגע זמנים האבן מעורר געווען בדברי כיבושים, איז אפילו בלויז אז ס'איז געווען אין לגבי משה מ'איז געשטאנען נעבן צדיקים, איז שוין יראה מילתא זוטרתא.

ס'איז געקומען די חדשים און די וואכן, חודש אלול און תשרי, אידן זענען נתעורר געווארן צו תשובה, אידן האבן תשובה געטוהן, מ'האט זיך צוגעגרייט אין חודש אלול, האט מען זיך צוגעגרייט מיט א יראה עילאה, א אימה און פחד פארן בוכ"ע, מ'בלאזט שופר אין גאנץ חודש אלול, עורו ישנים משנתכם, האט מען דען געקענט שלאפן אין די שינוי הזמן? מ'איז אויפגעשטאנען און געקומען פארטאגס אין ביהמ"ד, מ'איז געקומען און עוסק געווען אין צום קול ממון, עוסק געווען בתפילה ותחנונים, מפשפש במעשים געווען, מ'האט תשובה געטאן בלב שלם, יעדע נידנוד עבירה פון יעדע עבירה קלה, אין צדיק בארץ, אויף יעדע עבירה האט מען תשובה געטוהן, ס'איז געווען א הכנה דרבה מ'האט זיך צוגעגרייט צו די הייליגע טעג, צו דעם הייליגן יו"ט ראש השנה, די אלול איז געווען כדבעי, מ'האט אפגעפירט א שיינעם חודש אלול, אז מ'איז שוין צוגעגאנגען ראש השנה צו די תקיעות,

אז מ'איז שוין צוגעגאנגען צו עשרת ימי תשובה, אנדערש האט אויסגעזאגט די חודש תשרי נאך א ערנסטן חודש אלול, מ'האט תשובה געטוהן, מיט א געוואלדיגע זהירות מקבל געווען דעם סור מרע ועשה טוב, טוהן דעם רצון ה' בלב שלם.

אלעס איז געווען וועג ס'איז געווען צדיקים, וואס זיי האבן מעורר געווען אידישע קינדער צו תשובה. מ'קוקט זיך אום בזמן הזה ווי מ'שטייט בעווה"ר, **אין לנו להשען אלא על אבינו שבשמים, אין דעם חודש אלול ס'איז נישטא קיין צדיקים אבער א הייליגער באשעפער איז יא דא, אלו"ל אני לדודי ודודי לי, אני לדודי ס'איז דא א דודי, ס'איז דא א הייליגער באשעפער, אני לדודי ודודי לי, ס'איז דא הייליגע אידן וואס האבן א הייליגן באשעפער, הבא לטהר מסייעין אותו השי"ת איז מסייע, מ'דארף נאר קומען הבא לטהר, מ'דארף נאר וועלן, מ'דארף נאר האבן דעם ריכטיגן רצון, א אמת'דיגן רצון, א אמת'דיגן חשק, א אמת'דיגן רצון צו טוהן דעם רצון ה', א אמת'דיגן רצון זוכה זיין צו א תשובה שלימה, צו א שלימות'דיגע תשובה.**

קומט דער פסוק מחזק זיין אידישע קינדער אין חודש אלול, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך, השי"ת איז דא, כי ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, יצרו של אדם מתגבר עליו בכל יום ואלמלא הקב"ה עוזרו לא יכול לו, ס'איז דא א באשעפער להצילך ולתת אויביך לפניך, מציל צו זיין אידישע קינדער, מעורר צו זיין אידישע קינדער צו א תשובה.

ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, השי"ת איז א אב הרחמן, א רחמנות'דיגער באשעפער פארן יעדן איינציגן איד, יעדער איינער קען צוקומען צו הקב"ה, אזא חודש אלול איז הקב"ה מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, להצילך אז מ'קען זיך אויסבעטן, יעדער איינציגער איד קען זיך אויסבעטן ביים הייליגן באשעפער, כל מה דבעי אלעס וואס ער דארף, קרוב ה' לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת, קומט אריין אזא חודש, אז מ'איז מתפלל, אז מ'גיסט זיך אויס די הארץ פארן הייליגן באשעפער, לב יודע מרת נפשו, יעדער איינער ווייסט וויפיל בקשות מ'האט צום בוכ"ע, יעדער איינער ווייסט וואס ער מיטגעמאכט וואס איז געווען די פארגאנגענע יאר, די פארגאנגענע יארן, יעדער ווייסט צרות לבבו, יעדן איינציגסטן בקשה בכלליות ובפרטיות. ה' אלקיך מתהלך בקרב מחניך להצילך איהם מציל זיין, יעדער איינער קען זיך אויסווייזן, יעדער קען זיך אויסבעטן, - איז די ר"ת אלול - אין אזא חודש אלול, יעדער איינער קען מתפלל זיין בתפילה ותחנונים צום בוכ"ע, השי"ת קוקט ארויס אז אידישע קינדער זאלן קומען מתפלל זיין, אידישע קינדער זאלן בעטן.

השי"ת וועט אוודאי זיין א שומע תפילת כל פה צו הערן די תפילה פון יעדן איינציגן איד, השי"ת זאל שרייבן ס'קומט א נייע יאר, תכלה שנה וקללותיה תחל שנה וברכותיה, אזא ביטער יאר, אזויפיל צרות אזויפיל עגמת נפש, ה' אלהיך מתהלך בקרב מחניך להצילך ולתת אויביך לפניך, מציל צו זיין א יעדן איד מכל צרה וצוקה, אידישע קינדער זאלן אפגעהיטן ווערן מכל צרה וצוקה, חלילה זאל נישט זיין קיין שום שבר, צרות ישראל, ס'זאל שוין זיין ונס יגון ואנחה, ס'זאל זיין ששון ושמחה יהיה בה, השי"ת זאל העלפן מ'זאל זוכה א נייע יאר א כתיבה וחתימה טובה, א גוט געבענטשט יאר פאר אלע אידן בכל מקום שהם, אידישע קינדער, השי"ת זאל ממלא זיין משאלות לבבם לטובה, אידן זאל געהאלפן ווערן בכל מילי דמיטב, ביז דער אייבישטער וועט העלפן מ'זאל זוכה צו התרוממות קרן התורה וישראל, בהתגלות כבוד שמים עלינו בב"א.

לטובת נשמת

הגה"ק רבי משה ארי' פריינד זצ"ל

בן הגה"ק רבי ישראל זצ"ל

גאב"ד עיה"ק ירושלים תובב"א - וראש ישיבת "יטב לב" ד'סאטמאר ירושלים

נלב"ע כ' אלול תשנ"ו לפ"ק

משולחן מלכים

שיחות קודש שנשמעו מפי כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א

ביקור כ"ק הגה"צ רבי שלום מאיר טוועריסקי שליט"א

אדמו"ר מפאלטישאן

בבית כ"ק מרן רבינו שליט"א – בוויליאמסבורג יע"א

יום ג' פרשת קרח תש"א לפ"ק

האדמו"ר מפאלטישאן בא להתברך לקראת שמחת נישואי בתו תחי' רבינו שאל אודות זמן החתונה והשיב האדמו"ר מפאלטישאן שביום רביע בשבוע הבעל"ט

רבינו: כ'פארשטיי אז די חתונה איז די אנדערע וואך, יעצט איז דאך סוף חודש (כמבואר ברמ"א אבהע"ז סי' ס"ד סעי' ג': נהגו שלא לישא נשים אלא בתחילת החודש בעוד שהלבנה במילואה).

ודיברו אודות יחוסו של החתן – החתן הוא בנו של הגה"צ אדמו"ר מנעשכיז שליט"א בנו של הגה"צ הר"מ שטערן שליט"א אב"ד מירון וחתנו של כ"ק אדמו"ר משומרי אמונים שליט"א

האדמו"ר מפאלטישאן: דער שומרי אמונים רבי איז א איידעם אין זעוויהל, זיי זענען גרויסע מיוחסים.

רבינו: יא, רבי מיכל זלאטשובער'ס אייניקלעך.[1]

האדמו"ר מפאלטישאן: דאכט זיך מיר אז מיין זלאטשובער יחום, און דער צד החתן זלאטשובער יחום אינאיינעם, איז עס פון אלע זלאטשובער קינדער, אויך פון די טאכטער, פון רבי דוד סטעפינער. אונז זענען מיר אייניקלעך פון רבי יאסעלע יאמפאלער, דורך שאין,[2] אויף דעם איז דא א דעה אז אונז זענען מיר נעשכיזער אייניקלעך (מצד הרה"ק ר' חיים בנו של הרה"ק רבי יוסף מאמפאלע ז"ל).

רבינו: רבי מיכל'ע זלאטשובער האט בסוף ימיו געבעטן מ'זאל אים נישט לאזן אליינם, ווייל פאר דביקות קען ער אויסגיין, שטענדיג איז עמיצער געווען ביי אים און אכטונג געגעבן, איינמאל האט מען אים איבער גלאזט אליינם, איז ער דעמאלטם נפטר געווארן (ביום כ"ה אלול שנת תקמ"ו לפ"ק).[3]

האדמו"ר מפאלטישאן: מ'זאגט נאך פונעם בעלזער רב רבי ישכר דוב, אז ווען דער זיידע דער מאגרובער רב (אחיו הגה"ק רבי ארי' לייבוש ז"ל, אבי אמו של בעל פקודת אלעזר מפאלטישאן ז"ל) איז געווען א יונגל, און אינמיטן דאווענען ביי די שטילע

---

1 כידוע שהרה"ק מזלאטשוב ז"ל נטע חמשה ארזים בישראל ואמר שהם כנגד חמשה חומשי תורה, ה"ה הרה"ק רבי יוסף מיאמפולא ז"ל, הרה"ק רבי יצחק מראדוויל ז"ל, הרה"ק רבי וואלף מזבאריז ז"ל, הרה"ק רבי משה מזעוויהל ז"ל, הרה"ק רבי מרדכי מקרעמניץ ז"ל.

2 אבי אביו כ"ק בעל פקודת אלעזר מפאלטישאן ז"ל, היה חתנו של הגה"צ רבי מאיר משאץ ז"ל בנו של כ"ק הגה"צ רבי יואל אבד"ק שאץ בן בנו של הרה"ק רבי יוסף מיאמפאלע ז"ל.

3 כן מבואר בכתבי הרה"ק מקאמארנא בנתיב מצוותיך (שבל אמונה אות כה) וז"ל: שבאותו היום שמת הרה"ק מורי"מ מזלאטשוב ז"ל זו היתה פתאום בעת רעוא דרעווין בעת הילוכו אנה ואנה בדביקות נפלא בחדר שלו, ואמר: "בהאי רצון איסתלק משה" כי לערך שני שנים קודם פטירתו היו צריכים לשמור אותו שלא תצא נשמתו מרוב דביקות בוראו, כי היה דרכו לילך אנה ואנה עד שפניו היו בוערים כמראה הלפידים וכו', והיה צריך שמירה יתירה, והיה דרכו לאכול סעודה שלישית בחדרו המיוחד עם איזה מבניו, ואח"כ היה הולך לבית מדרשו לומר תורה ושיחות ותשבחות עד שגמר הסעודה שם, ובעת הזאת לא היה עמו שום אדם, והיה רץ בחדרו אנה ואנה ואמר כנ"ל [בהאי רצון אסתלק משה] עד שבאתה בתו, וראתה כי אביה הקדוש נמצא במצב של דביקות נפלאה וזקוק לרחמים מרובים שישאר בזה העולם, מיד רצה ואמרה לאחיה הצדיק מו"ה יצחק מראדוויל, ורץ לחדרו ותפסו אותו לבלבלו ולהורידו מדביקותו, ונפל על שכמו ואמר שמע ישראל וכו', ויצאה נשמתו הק'.

שמונה עשרה האט זיך עמיצער געטשעפעט מיט אים, איז ער ארונטער געלאפן אונטער'ן טלית, ביי זיין פאטער רבי יהושע'לע, און די יושבים האבן געוואוסט אז דעמאלטס איז ער זייער פאר'דביקות'ט. האט ער (המהרי"ד ז"ל) געזאגט, אז ער איז דאנקבאר פאר'ן ברודער, אז ווען נישט ער לויפט אונטערן טלית, וואלט ער (אביו המהר"י ז"ל) אויסגעגאנגען פון דביקות.

דאכט זיך מיר אז די וואך (שאומרים פרק ג') שטייט אין פרקי אבות 'הוי מתפלל בשלומה של מלכות שאילמלי מוראה איש את רעהו חיים בלעו' (אבות ג, ב), עס איז באקאנט דאס ווארט פונעם קאזשניצער מגיד (עבודת ישראל פ' בחוקותי), ס'איז אזא בחינה.[4]

רבינו כיבדו לברך על הפירות

האדמו"ר מפאלטישאן: דער שומרי אמונים רבי אליינם (הגה"ק רבי אהרן ראטה ז"ל) איז געווען א סאטמארער.

רבינו: יא, ער האט געוואוינט אין סאטמאר, און שפעטער האט ער געוואוינט אין בערעגסאם.

האדמו"ר מפאלטישאן: רבי אהר'לע איז סך הכל אלט געווען עטליכע און פופציג יאר ביי זיין הסתלקות. ס'האט מיר דערציילט א איד אז רבי שלמה'קע זעוויהלער – ער איז דאך געווען א מחותן מיט אים – איז איינמאל געווען ווען א דאקטער איז אים געקומען באזוכן, און ער האט אים געטראפן ממש אן א רוח חיים, ער האט דאך זייער אסאך געפאסט, ער האט אפילו נישט געהאט וואו צו נעמען בלוט, און איז געווען א מורא'דיגער חלוש. האט זיך רבי שלמה'קע זעוויהלער איבער געבויגן איבער'ן בעט, און האט געזאגט 'דאם איז נאר א דביקות, באלד וועט ער זיך אויפכאפן'.

רבינו: ווען רבי שלמה'קע איז אוועק פון זעוויהל, האט ער נישט געווואלט אויסזאגן ווער ער איז, און אז ער איז א רבי, און אזוי איז ער געפארן קיין ירושלים.

האדמו"ר מפאלטישאן: אקעגן מיר וואוינט א תלמיד פונעם רבי'ן ז"ל (מרן רבינו בעל דברי יואל ז"ל) ר' נחום מרדכי שפיצער, ער האט געוואוינט אין ארץ ישראל אין יענע יארן, אין שנת ת"ש, איינמאל האבן די אראבער'ס אריינגעוואנדערן אינעם באם אזעלכע פאגאז'ן – דער ר' נחום מרדכי איז געווען אויפן באם – און ס'איז געפאלן אויף רבי שלמה'קעם שוים, ער האט דאך נישט געווואוסט וואם דאם איז, און האט עם צוריק ארוים געוואנדערן אויף די אראבער'ס, און ס'האט זיי אלע געג'הרג'עט, דער ר' נחום מרדכי האט עם געזעהן מיט זיינע אויגן.

רבינו: זיי האבן געוואלט ס'זאל אויפרייסן, ס'דארף כאפן א קלאפ.

האדמו"ר מפאלטישאן: יא.

די אראבער'ס האבן אזוי געוואלט ס'זאל זיך אויפרייסן אויפן באם, און ער האט עם תמימות'דיגערהייט צוריק ארוים געוואנדערן, אז ס'איז עפעם אריינגעפאלן, האט ער עם ארוים געוואנדערן, און דארט האט עם געכאפט דעם קלאפ, און ס'האט זיך אויפגעריסן.

כ'האב געהערט פון רבי אליעזר דוד פריעדמאן (הגה"צ אב"ד בעלזא לאנדאן שליט"א), און רבי משה טוביה (הגה"ח ר' משה טובי' גרינצווייג ז"ל משב"ק אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא ז"ל) האט מיר אויך דערציילט די מעשה, אז ווען דער בעלזער רב האט זיך געטראפן דאם ערשטע מאל מיט רבי שלמה'קע זעוויהל'ער, ס'איז נישט געווען א גרויסע דירה, און דער בעלזער רב (המהר"א ז"ל) איז געזיצן ביים טיש מיט רבי שלמה'קע זעוויהלער, און אינמיטן האט געווויינט א איניקל פון רבי שלמה'קע, האט ער געזאגט פאר איינעם מ'זאל גיין בארוהיגן דאם קינד 'ציונה',[5] האט דער בעלזער רב געפרעגט 'וואספארא נאמען איז דאם ציונה?',[6] האט רבי שלמה'קע געזאגט דעם טעם פון דעם.

רבינו: דער בעלזער רב איז אים געווען באזוכן.

האדמו"ר מפאלטישאן: די מעשה האט א הקדמה – נאר כ'וויל נישט מאריך זיין, ווייל א גרויסער עולם וואלט דא

---

4 וז"ל שם: דהנה העובד מאהבה צריך שיהיה לו יראה המגביל ומצמצם האהבה, דאלולי היראה יוכל להתקרב אל השי"ת מרוב אהבה עד כלות הנפש, כענין שנאמר בנדב ואביהוא (ויקרא פ א) בקרבתם לפני ה' וימותו, שקרבו את עצמם יותר מדאי ונשאר נשמתם במקומם, וזהו שאמרו הוי מתפלל בשלומה של מלכות, היינו שיהיה לך שלימות של מלכות שמים מאהבה ומיראה, שאלמלא מורא"ה, איש זה הקב"ה, את רעהו זה העובד מאהבה, חיים בלעו, עכדה"ק.

5 הילדה הנ"ל היא נכדת בנו של הרה"ק ר' שלמה'קע ה"ה הרה"צ ר' גדליה משה ז"ל שהיה חתן אצל אחותו של אביו, הרבנית אלטע בת ציון, בת הרה"ק ר' מרדכי'לע זעוויהלער ז"ל, ולכן קראו את שם הילדה ע"ש זקנתה.

6 שהי' נראה כאילו שם זה היא מלשון העברעאי"ש הנקרא עברי"ת, וכידוע גודל ההתנגדות שהי' על לשון זה בבעלזא, וכמו שהיה מרגלא בפומי' של הגה"ק מהרי"ד מבעלזא לומר: "זייער שפראך פארברענט אידישע נשמות".

אריינצוקומען – רבי שלמה׳קע זעוויהלער איז געווען א פעטער פאר׳ן בילגעררייער רב (הגה״צ רבי מרדכי אחי הרה״ק מהר״א מבעלזא ז״ל), ווייל דער בעלזער רב רב ישכר דוב איז בזיווג שני געווען א איידעם ביי רבי שמואל ברעזנער, און רבי שמואל ברעזנער מיט רבי שלמה׳ק׳ע זענען געווען שוואגער׳ס, דער בעלזער רב (המהר״א ז״ל) איז געווען פונעם ערשטן זיווג (שהיתה נכדת הרה״ק רבי אהרן מטשערנאבל זי״ע).

רבינו: יא, און דער בילגעררייער רב איז געווען פונעם צווייטן זיווג [ולכן הרה״ק ר׳ שלמה׳קע היה דודו].

האדמו״ר מפאלטישאן: און דער בילגעררייער רב איז געגאנגען באזוכן ביים פעטער רבי שלמה׳קע, און ער איז דאך געווען א גרויסער ארימאן, און ווען ער האט געזעהן אז דער בילגעררייער רב האט געהאט א טעקסי, האט ער געבעטן אז ער זאל אים מיטנעמען צום ברודער, ווייל ער ווייל זעהן דעם בעלזער רב. רבי שלמה׳קע איז טאקע מיטגעפארן מיט אים און האט געווארט דארט אסאך צייט און ס׳איז נישט אנגעקומען זיין רייע, איז ער צוריק געפארן און איז נישט אריין. שפעטער ווען דער בעלזער רב האט געהערט פון דעם, איז ער צוריק געגאנגען באזוכן ביי רבי שלמה׳קע זעוויהלער.

רבינו: ס׳האט געהייסן ווי א פיום.

האדמו״ר מפאלטישאן: דער בעלזער רב פלעגט יעדן שבת זאגן גוט שבת פאר די אלמנה, די שטיפ מאמע (הרבנית של אביו בזיוו״ש), דער זיידע האט מיר פארציילט אז כדי ס׳זאל נישט היינט אז ער רעדט סתם צו א אשה, האט ער געפלעגט הערן יעדן פרייטיג צונאכט׳ס ווי ער זאגט ׳הנני מוכן ומזומן לקיים מצות עשה של כבד את, לרבות אשת אביך׳, און נאכדעם האט ער איהר געזאגט ׳גוט שבת׳, און איז גראד ארוים געגאנגען.

*

האדמו״ר מפאלטישאן: אין בעלזא האט מען נישט געלאזט אפן א ספר, ווען מ׳איז ארוים געגאנגען האט מען געזעהן מ׳זאל עס גלייך פארמאכן אדער צודעקן, ס׳איז געווען א געפערליכע קפידא אויף דעם (כמבואר בש״ך יורה דעה סימן רע״ז).

ווען דער מיטעלער בעלזער רב (הגה״ק מהר״י ז״ל) האט חתונה געמאכט מיט טשערנאבל – דעם פריערדיגער רב (הגה״ק מהרי״ד ז״ל), און דער מאגרובער רב (ה״ה אחיו הגה״ק רבי ארי׳ לייבוש ז״ל) זענען געווען ביידע איידימער אין טשערנאבל,[7] – און אין טשערנאבל איז דער מנהג אז אויב איינער מאכט אויף א ספר טאר עס א צווייטער נישט צומאכן, נאר דער וואס האט עס אויפגעמאכט, און רבי מאטעלע טשערנאבלער דער מגיד, איז נפטר געווארן ביי א אפענע משניות, איז דער משניות געבליבן אפן אויפן פלאץ ווי ער האט עס איבערגעלאזט.

רבינו: אזוי, וועגן דעם האט מען עס נישט צוגעמאכט?!, כ׳האב געהערט אז מ׳האט עס נישט צוגעמאכט, נאר כ׳האב נישט געהערט פארוואס.

האדמו״ר מפאלטישאן: יא, און ווען די בעלזער חסידים זענען אנגעקומען מיטן מיטעלן בעלזער רב צו די חתונה, זענען די גבאים אריינגעגאנגען פאראוים אין צימער (שנפתלק שם הרה״ק המגיד מטשערנאבל זי״ע), און ווען זיי האבן געזעהן א ספר אפן, האבן זיי עס גלייך צוגעמאכט, און פאר רבי אהרן טשערנאבלער האט עס זייער פארדראסן.

רבינו: כ׳האב נישט געוואוסט די סיבה פארוואס מ׳האט עס צוגעמאכט, כ׳האב געוואוסט אז דער בעלזער רב האט געוואלט זעהן דאס צימער, און ר׳ מרדכי פעלץ (מחסידי בעלזא המובהקים) האט עס צוגעמאכט. און רבי אהרן טשערנאבלער האט געזאגט פאר׳ן בעלזער רב ׳כ׳האב געמיינט אז איר ברענגט מיט א מרדכי, דערווייל זעה איך אז ער האט זיך מיטגעברענגט א ה...׳.

האדמו״ר מפאלטישאן: פאר ווען מיין זיידע (הרה״ק רבי שלמה בן הרה״ק רבי דוד׳ל מספקווירא אביו של כ״ק אדמו״ר בעל פקודת אלעזר מפאלטישאן ז״ל) איז געווארן א איידעם אין מאגרוב (אצל הרה״ק רבי ארי׳ לייבוש הנ״ל), איז ווען מ׳האט אנגעטראגן שידוכים פאר די באבע, האט מען אנגעטראגן דעם קארלינער ינוקא (הרה״ק רבי ישראל מק״ק סמאלין ז״ל), און דער מיטעלער בעלזער רב האט זייער געוואלט דעם שידוך, און ר׳ מרדכי פעלץ האט געזאגט אז די רוסישע ווילן זיך נישט מכניע זיין פאר בעלזא, דער שידוך קען נישט ווערן. האט דער מיטעלער רב געזאגט פאר ר׳ מרדכי, ׳שאמער דו וועסט נישט מסכים זיין צום שידוך, ווועל איך דיך פארווארפן פון ביידע ווילטן׳, האט ער געזאגט, מיט מיר ווארפט זיך דער רבי, ווייל ער וויסט אז איך ווועל נישט גיין

7 כי הגה״ק המהרי״ד ז״ל נשא את נכדתו של הגה״ק רבי אהרן מטשערנאבל ז״ל, בת בנו הרה״ק רבי ישעי׳ משולם זושא ז״ל. וכמו כן הרה״ק רבי ארי׳ לייבוש ז״ל אבד״ק מאגרוב נשא את בתו של הרה״ק רבי מנחם נחום מלויעב בן הרה״ק ר״א מטשערנאבל ז״ל.

צו א צווייטן רבי'ן, דער רבי מעג מיך פארווארפן, אבער דעם שידוך וועל איך נישט צולאזן...

רבינו: כ'האב געהערט אז דער בעלזער רב האט אים אזוי געזאגט ווען ער האט געוואלט גיין אין די מקוה, האט ער זיך געשטעלט און נישט געלאזט גיין, האט דער בעלזער רב אים געזאגט, 'מרדכי, גיי, ווייל איך וועל דיך פארווארפן פון ביידע וועלטן', האט ער געזאגט, דער רבי זאל מיך פארווארפן, אבער אויפן רבי'נס געזונט וועל איך חס זיין. כ'האב עס אזוי געהערט.

האדמו"ר מפאלטישאן: מ'זאגט אז דער בעלזער רב איז אוועק ווען ער איז געפארן קיין ווייען זיך אפערירן, איז ווען ר' מרדכי וואלט געלעבט וואלט ער זיך אראפגעלייגט אויף די שינעם און וואלט ווען נישט געלאזט פארן.[8]

---

8 הגה"ק מהר"י מבעלזא זי"ע נפטר שנת תרנ"ד בגיל צעיר באמצע שנות הששים. והי' מדוכא ביסורים על המעיים. בני ביתו חיפשו אחרי רפואה למחלתו ולא מצאו אלא ע"י שיעבור ניתוח, אבל הרופאים הזהירו שהדבר כרוך בסכנה גדולה, ועלול מאוד שלא יעבור בשלום. ושאלוהו אז מה להחליט, והשיב שמכיון שהמחלה גורם לו לכמה הפרעות ומונעו מללמוד ולהתפלל, וחייו ממילא אינם חיים, לכן החלטתו לעבור הניתוח. ואכן נסע לווין שהי' אז ידוע לעיר של רופאים גדולים וגם שם נתווכחו הרופאים אם לעשות הניתוח או לא, לבסוף ניתחוהו ולא עלתה בידם רח"ל, ונפטר מאותה ניתוח.

וע' בס' י"ג אורות שבשנת תרנ"ד נסע לווין לעשות "אפאראציע", ויהי בדרך שפך איזה גוי מים או שכר עליו, ראה בזה אות מן השמים שלא טוב הדבר שיסע ורצה לחזור לביתו, אבל באי ביתו דיברו על לבו שימשיך בנסיעתו, לפני האפאראציע טבל עצמו במקוה ואמר וידוי, ועשו את האפאראציע, אבל האפאראציע לא הצליח, ונחלה מאד, הרופאים ייאשו אותו, החליטו לחזור לביתו, על אם הדרך על מרכבת הברזל במעמד עשרה נסתלק לגנזי מרומים, ביום כ"ג שבט תרנ"ד, במשך כל הדרך לא גילו שנסתלק, כי הי' נגד החוק להסיע נפטר מעיר לעיר, ומהרי"ד עמד נגד החלון למען לא ירגישו בדבר, וכשכבר הגיעו לעיירות הסמוכות לבעלז רמז בידיו להחסידים שיסעו עמו להלוי', והוטמן סמוך לקבר אביו בעיר בעלוא.

אגב, יש להעתיק עובדא נפלאה שבעת נסיעתו לווין להתרפאות נסע עמו רופאו [שהיה יהודי אבל לא היה שומר תומ"צ], ויהי בעת נסיעתם לעיר הבירה קרא הרה"ק מבעלוא את הרופא אליו, ושאלו אם הוא מאמין בביאת המשיח, הרופא ענה לו שאינו מאמין, ושאלו הקדוש שוב למה, ענה לו שכהיום בעולם הנאור, אינו יכול להאמין שיקום איש בודד ויפיל אימתו על כל העולם ויפחדו וירעדו מפניו וימלוך עליהם. כששמע הרה"ק מבעלוא את דבריו הרים את גבות עיניו [כי הם היו ארוכים כידוע] ונתן עיניו בו, או אז תפס את הרופא פחד ורעדה גדולה וככה החזיקו הרה"ק מבעלוא בפחדו זמן קטן ואח"כ הוריד עיניו ממנו ונרגע, אחר כך אמר לו הרה"ק מבעלוא הלא ראית שנפל עליך פחד ממני על אף שאתה רגיל אצלי, כל שכן וכל שכן שמלך המשיח שברוב גדלו יוכל להפיל אימתו על כל העולם, ומעתה אתה כבר מאמין בביאת המשיח, ענה לו הרופא שהוא מאמין. והיה זה לפלא לכל האנשים הסובבים אותו מה ראה הרה"ק מבעלוא בעת להפוך את הרופא למאמין ולהראות כוחו בזה, אמנם בדרך חזרתם נתבהר להם הכל, כי הוא הקדוש כידוע נפטר בדרך חזרתם מווינא לבעלוא במרכבת הברזל ואיתרמי שם באותו נסיעה שהיה שם תשעה מאחינו בני ישראל ואם לא היה עושהו למאמין לא היה עשרה יהודים כשרים בעת יציאת נשמתו].

רבינו: דער בעלזער רב (המהרי"ד ז"ל) האט געזאגט 'ס'דערקענט זיך אז מרדכי איז נישטא'.

האדמו"ר מפאלטישאן: אויסער וואס ער איז געווען א בעלזער חסיד, איז ער געווען א איש מפורסם, און א עסקן, ער איז ארום געפארן.

רבינו: ער איז א געווען א קלוגער איד, א חסידישער איד, א תלמיד חכם, ער האט געהאט אסאך מעלות, דער בעלזער רב האט זיך מיט אים אסאך באנוצט, ער האט אים געשיקט אויף שליחות'ן.

*

האדמו"ר מפאלטישאן: מ'ברענגט אז פסח האט מען געגעסן קארטאפל מיט די שאלאכ'ן, אזוי האט מען עס געקאכט אין בעלזא, אזוי ארום איז מען געווען.

רבינו: אזוי, מ'האט נישט אפגעשיילט די קארטאפל?

האדמו"ר מפאלטישאן: ניין.

רבינו: כ'האב געהערט פונעם טאטן ז"ל ווי ער האט פארציילט, אז דער בעלזער רב רבי ישכר בער איז דאך געווען א איידעם אין טשערנאבל, ביי רבי אהרן טשערנאבלער, און עטליכע יאר האט ער געוואוינט אין טשערנאבל, און געגעסן דארט קאסט, דערנאך האט אים דער בעלזער רב אהיים גערופן ער זאל קומען אהיים, און ער איז אהיים געקומען. דעם בעלזער רב'ס רעביצין איז זייער אומצופרידן געווען אין בעלזא, אין טשערנאבל איז געווען מער הרחבה, און אין בעזלא איז געווען מער בצמצום, הכלל, האט זי אהיים געשריבן א בריוו, און זי בעהט דארט אז רבי אהרן טשערנאבלער זאל שרייבן א בריוו קיין בעלזא, אז מ'זאל זעהן אז זיי זאלן האבן מער. רבי אהרן טשערנאבלער האט געשריבן אזא בריוו פאר רבי יהושע'לע, ווען רבי יהושע'לע האט באקומען דעם בריוו, האט ער געזאגט 'א חידוש פון א זאך, איך זארג מיך אז זיי האבן צופיל, און ער זארגט זיך אז זיי האבן צו ווייניג'.

האדמו"ר מפאלטישאן: דער בעלזער רב האט געוואלט זיי זאלן האבן נאך וויניגער, מער בדחקות...

ער (הרה"ק מהרי"ד ז"ל) איז געווארן א גרויסער חסיד פון רבי אהרן טשערנאבלער. און ער האט מכיר טובה געווען פאר"ן רבי'נס זיידע (הגה"ק רבי מרדכי דוב מהאראנסטייפל ז"ל).[9]

דער זיידע (אבד"ק פאלטישאן) האט דערציילט אז רבי אהרן טשערנאבלער האט געהאט א שיעור מיטן פריערדיגן בעלזער רב יעדן פארטאג'ס, און זיי פלעגן טרונקען שווארצע קאווע מיט צוקער ביים לערנען, איינמאל וויטער איז געווען א וואך פון הפשרת שלגים, זענען מענטשן נישט געפארן, ס'איז געווען בלאטע, איז נישט איריינגעקומען קיין געלט. האט די רעביצין געזאגט פאר רבי אהרן טשערנאבלער, אז מ'דארף זעהן עפעם צו טוהן, ווייל ס'איז נישטא קיין געלט. האט ער געזאגט פארץ איידעם 'געב א קוק, איך בין שוין א אלטער איד, איך קען זיך יעצט נישט מאכן קיין חובות, מ'דארף זעהן עפעם מצמצם זיין, עפעם איינציעהן', פרעגט די רעביצין, 'וואס קען מען איינציעהן?', האט ער געזאגט, אז אזוי ווי אינדערפרי לערנען מיר דאך צוזאמען, און מ'ברענגט אריין א שווארצע קאווע פאר מיר און פאר דיר, און מ'ברענגט א קלעצל צוקער פאר יעדן איינעם. איז פון מארגן וועט מען ברענגען נאר איינס, און מ'וועט זיך באגיין נאר מיט איין שטיקל צוקער. און זיי האבן אזוי אפגעמאכט. ביינאכט איז געווארן אזא פראסט, און אינדערפרי פארטאג'ס איז שוין אנגעקומען וועגענער מיט אידן, און זיי האבן געווארט אריינצוגיין, אזוי איז שוין געווען געלט.

רבינו: מ'האט געזאגט אז וועגן דעם איז ער (המהרי"ד ז"ל) אוועק געפארן פון טשערנאבל, ווייל שבת אינדערפרי האט דער בעלזער רב געלערנט גמרא מיט תום', איז אדורך געגאנגען דארטן א איד, און האט אים געזעהן לערנען גמרא תום', האט אים דער געטשעפעט אויף דעם [מכיון שאינו עוסק בספרי חסידות]. און ער האט עם דערציילט פארץ פאטער, האט אים רבי יהושע'לע געזאגט, 'איך וויל נישט אז דו זאלסט זיין דארטן'.

*

האדמו"ר מפאלטישאן: ווילאנג איז דער טאטע (מרן רבינו בעל ברך משה ז"ל) געווען אין בוקארעסט?

רבינו: מיין טאטע האט נישט געווואוינט אין בוקארעסט, נאר ער איז איינמאל דארטן געווען אויף א אסיפת הרבנים.[10]

האדמו"ר מפאלטישאן: כ'זויים אז ער איז געווען אמאל ביים זיידן (כ"ק האדמו"ר מפאלטישאן ז"ל) אין בוקארעסט.

מיינע עלטערן האבן מיר דערציילט, אז גלייך נאך די חתונה, האבן זיי אויך געעגבן זייער שטוב פאר"ן טאטן.

9

כי לאחר שמחת נישואי הגה"ק המהרי"ד ז"ל ונישואי אחיו הגה"ק ממאגרוב ז"ל עם נכדת הרה"ק רבי אהרן מטשערנאבל ז"ל, ואביהם הגה"ק מהר"י ז"ל רצה שיקבעו דירתם אצלו בבעלוא, ולאחר ששאלו את הרה"ק הרמ"ד מהאראנסטייפל ז"ל, הכריע שרק הגה"ק ממאגרוב יסע עם אביו לבעלוא, אולם הגה"ק המהרי"ד ז"ל ישאר בטשערנאבל בצל חו"ז הרה"ק רבי אהרן ז"ל.

10

מענין האסיפה ההוא עי' בס' אלה מסעי (עמ' צ"ח) מה שסיפר רבינו בעל ברך משה ז"ל, כי בימים ההם לאחר מלחמת העולם השניה, כאשר באו פליטי החרב שנשארו לפליטה מתחת ידי הרשעים וחזרו למקומות מושבותיהם, וגם רבינו חזר אז לעיר מולדתו סיגוט, וניסה לקומם את הריסותיה ולחזק את שארית הפליטה לתורה ויהדות, רצו אז להחזיר עטרה ליושנה בהקמת הקאנצעליי לקהלות ארטאדאקסן, והנה בשעתו לפני המלחה היה קאנצעליי אחד בבוקארעסט לקהלות אשר במחוז ראמענע, וקאנצעליי שני היה בגראסווארדיין לקהלות אשר במחוז זיבענבערגן, והנה לאחר המלחמה כאשר נשארו אחד בעיר ושנים במשפחה, קבלו קהלות זיבענבערגן הצעה לאחד את כולם תחת הקאנצעליי אשר בעיק בוקארעסט לעבוד יחד שכם אחד, ונסע אז רבינו עם עוד הרבה רבנים נסיעה קשה ומפרכת לעיר בוקארעסט, בדרך של עשרים וארבע שעות, (רבינו אמר שהיה אז בפעם הראשונה בעיר ההוא), ויהי כאשר הגיעו לשם המה ראו כן תמהו למראה מצב היהדות במחוז ההוא, חומותיה פרוצות בשמירת שבת וטהרת המשפחה, ולא היה כל ספק שאי אפשר בשום אופן להתאחד עמהם.

ויהי בעת האסיפה עם רבני בוקארעסט, פתח אחד הרבנים וישא את משלו ויאמר, הלא ידעתם אם לא שמעתם מן הביהכנ"ס רבי אייזיק רבי יעקל'ס אשר בעיר קראקא, אשר נוסד באורח פלא, כי רבי אייזיק הלזה חלם לו כי תחת הגשר אשר בעיר פראג יש בנמצא אוצר גדול, ויקח את מקלו ותרמילו ויסע דרך ארוכה וקשה לפראג, והתחיל להתור תחת הגשר למצוא את אוצרו, ויראהו חייל אחד וישאל אותו לסיבת מעשהו, ויספר לו את חלומו, ויצחק החייל לקול דבריו ויאמר לו, הלא גם אני חלמתי חלום אשר בעיר קראקא בביתו של יהודי אחד בשם רבי אייזיק יש בנמצא אוצר גדול, הכי אקח מועד ליסע לשם לשמע חלום דברים, ויסע רבי אייזיק לביתו, ויחפור וימצא אוצר גדול, ובנה הבית הכנסת הנקרא על שמו לשם ולתפארת, סיים הרב הנ"ל ואמר, הרי שהוכרח רבי אייזיק ליסע עד פראג להתוודע כי בביתו נמצא אוצר בל ישוער, וכמו כן גם אנו הוצרכנו ליסע עד בוקארעסט דרך ארוכה כואת כדי להתוודע כי האוצר נמצא בביתינו, ואכן לא התאחדו הקהלות בעת ההוא, עי"ש [וע"ע בארוכה בס' ומשה היה רועה ח"ג פרק ל"ד].

האדמו״ר מפאלטישאן: כ׳וועל מזכיר זיין מיין מחותן בן ציון ישראל בן פעסיל וואם דארף א רפואה.

והאציל רבינו את ברכתו והוספת ברכה לרגל נישואי בתו תחי׳ למז״ט ובשעטו״מ

*

מכאן חלק השיחה במסיבת שבע ברכות לבתו של האדמו״ר מפאלטישאן שליט״א בבית הרה״ח המפואר מוה״ר פנחס שפירא הי״ו בקרית יואל

רבינו איחל ברכת מז״ט להאדמו״ר מפאלטישאן ולמחותנו האדמו״ר מנעשכיז ולכל הנאספים

אח״כ הציג האדמו״ר מפאלטישאן לפני רבינו את הר״ר ברוך יאקאבאוויטש הי״ר נכד הרה״ג ר׳ בן ציון שליט״א מכ״ב חתן מחותנו האדמו״ר מנעשכיז שליט״א

רבינו: ער הייסט ברוך, נאך זיין זיידן (הגה״צ רבי ברוך האלבערשטאם ז״ל מגארליץ בני ברק), כ׳האב נאך געקענט זיין זיידן.

וועז זיין זיידע איז נישט געזונט געווען, איז ער געווען דאהי, און דער טאטע ז״ל האט זיך שטארק אפגעגעבן און זיך געפארעט פאר אים.

האדמו״ר מפאלטישאן: זיי זענען אויך אייניקלעך פון רבי מאטעלע האראנסטייפעלער?

רבינו: יא, אוודאי (כי אביו הגה״צ ר׳ אלישע האלבערשטאם ז״ל היו חתנו של הגה״ק רבי מרדכי דוב מהאראנסטייפל ז״ל).

הרב פרץ טובי׳ דייטש שליט״א: ער איז געווען א דור נאנטער צום צאנזער רב, ער איז געווען א אור אייניקל.

רבינו: ער איז געווען אזוי ווי דער טאטע ז״ל, ער איז געווען פון רבי אלישע׳ס קינדער,[11] ער (הרה״צ ר׳ ברוך ז״ל) האט געהייסן נאכ׳ן גארליצער רב.

הרפ״ט: ער איז געווען א אייד‌עם ביים פישיטאנער רב.

רבינו: יא, רבי ברוך איז געווען ביי אים א איידעם, ביים משנה שכיר.

הגאון רבי יוחנן וואזנער שליט״א ראב״ד סקווירא מאנטריאל מחותנו של האדמו״ר מפאלטישאן: רבי אלישע איז אוועק ביי די מלחמה.

רבינו: ער איז אוועק אין סיביר.

ראב״ד סקווירא: כ׳האב געהערט אז פסח ביינאכט איז דארטן – אין סיביר – געווען מצות, אבער נישט קיין מצות שמורה, און קיין אנדערע מצות איז נישט געווען, וועז עס איז געקומען פאר אכילת מצה האט ער געזאגט ׳איך זאל עסן מצות נישט קיין שמירה?!׳, האט ער אראפ געגומען דעם שטרייטל און עס ארויף געלייגט אויף זיין פנים...

רבינו: ויצאה נשמתו.

הר״ב: ס׳האט אים זייער געהארט אז ער האט נישט קיין מצות שמירה. סוכות האט ער געזאגט אז ער גיט אוועק עולם הבא פאר וועד ס׳ברענגט אים ד׳ מינים.

ראב״ד סקווירא: איין זוהן פלעגט קומען אויף סקווירא.

רבינו: רבי מענדל האט ער געהייסן.

ראב״ד סקווירא: ער האט געדאוונט פארן עמוד אסאך מאל.

ודיברו אודות מקום קבורת הגה״צ רבי אלישע ז״ל בסיביר

רבינו: רבי אלישע איז געווען דעם זיידן רבי שלום אליעזר׳לם א שוואגער (כי שניהם היו חתני הגה״ק רבי מרדכי דוב מהאראנסטייפל ז״ל).

הר״ב: ס׳איז געווען א שייכות צווישן זיי ביידע?

רבינו: כ׳ווייס נישט, כ׳האב נישט געהערט, ס׳איז שוין זייער לאנגע זאכן, און ס׳איז נישטא וועד ס׳זאל פארצייל‌ן, אמאל האט מען געוואוינט אין צוויי אנדערע מדינות, און ס׳איז געווען אנדערש דאם פארן ווי היינט.

האדמו״ר מפאלטישאן: רבי שלום אליעזר׳ל האט אלעמאל געוואוינט אין ראצפערט?

רבינו: ניין, ער איז אבער אנגעקומען קיין אונגארין נאך פאר די ערשטע קריג (אחר פטירת הגה״ק רבי הירצקא׳לע אבד״ק ראצפערט ז״ל).

וועז ער איז געווען אין צאנז (בשנות ילדותו), האט אים דער פאטער דער הייליגער דברי חיים געזאגט, ער זאל געבן די י״ב חלות פאר די אונגארישע אידן ׳ווייל דו וועסט זיין א אונגארישער רבי׳. און וועז ער האט אמאל געטיילט, האט

---

11 ושניהם היו דור רביעי להרה״ק מצאנז ז״ל, כי אמו של מרן רבינו בעל ברך משה ז״ל הרבנית ברכה סימא ע״ה היתה בת הרה״ק מהרש״א מראצפערט ז״ל בן מרן הדברי חיים ז״ל - וכן אביו של הגה״צ רבי ברוך האלבערשטאם ז״ל ה״ה הגה״צ רבי אלישע ז״ל היה בנו של הגה״ק מגארליץ ז״ל בן מרן הדברי חיים ז״ל.

דער דברי חיים געזאגט 'קוקט'ס נאר ווי אזוי א אונגארישער רבי טיילט שוריים'.[12]

אין שנת ת"ש איז געווארן אין אונגארן גרויסע צרות, אלע אויסלענדישע האט מען ארויס געפירט קיין אוקריינא, ס'איז געווען א ביטערע צרה פאר די אידן וואס זענען געווען פרעמדע בירגער, מ'האט אזוי אוועק געשיקט טויזנטער אידן, און זיי זענען ליידער קיינמאל נישט צוריק געקומען... דער זיידע (הרה"ק מהרש"א ז"ל) איז דאך אויך געווען א גאליציאנער און אים האט מען נישט אוועק געשיקט, ווייל ער האט געהאט 'בירגער–רעכט' אין אונגארן.

ס'איז געווען א מעשה פלא, ווי אזוי ער האט געהאט דעם 'בירגער–רעכט'.

וועז דער זיידע רבי שלום אליעזר'ל איז געקומען קיין אונגארן, בערך אין שנת תר"ע, ער איז נישט געקומען גלייך קיין ראצפערט, ער האט קודם געוואוינט אין שטאט טעגלאש אויף א שטיק צייט, און נאכדעם איז ער געגאנגען קיין ראצפערט, איז ער געפאהרן קיין פעסט ער זאל באקומען א צעטל – א רשות – ער זאל קענען וואוינען אין אונגארן, און מ'האט אויסגעפילט א בויגן, אזוי ווי היינט, דער נאמען, און ווי אזוי דער טאטע היימט, און די קינדער, א.א.וו., אזוי איז אויך געווען בימים ההם, און דאס איז געווען כדי ער זאל קענען בעטן ער זאל באקומען רשות צו וואוינען. וועז ער איז אנגעקומען צו דעם אינערן מיניסטעריום, איז ארויס געקומען א גרויסער באאמטער, און האט אים געפרעגט אויב דער פאטער איז געווען רב אין ניי סאנז, זאגט ער יא, זאגט דער באאמטער פאר אייך וועל איך גבען א בירגער רעכט, נישט נאר א אויפערהאלט, און אין אונגארן איז עס נישט געווען א גרינגע זאך, מ'האט נישט געקענט ווערן א בירגער אזוי שנעל, איז רבי שלום אליעזר'ל געבליבן שטיין... האט אים יענער דערציילט אז וועז ער איז געווען א קינד, איז ער עפעס נישט געזונט געווען, איז דער פאטער געפארן מיט אים קיין צאנז צום דברי חיים, און דער צאנזער רב האט אים אנגעוואונטשן, דער פאטער האט געהאט גלעלט, האט ער געוואלט באצאלן, האט ער געזאגט 'ניין, איך נעם נישט קיין געלט פון דיר', נאר ער האט געזאגט פאר'ן יונגל, 'וועז מיינם א קינד וועט דארפן עפעס א טובה, זאלסטו איהם זעהן א טובה צו טוהן', שפעטער איז ער געווארן א הויכער באאמטער אין די איינרן מיניסטעריום, און וועז דאס צעטל איז אנגעקומען צו איהם, האט ער געזעהן דעם נאמען האלבערשטאם מיט זיין טאטנ'ס נאמען, האט ער פארשטאנען אז דאס איז א זוהן פון צאנזער רב, האט ער זיך דערמאנט די מעשה, און ער האט איהם טאקע געהאלפן, און ער האט איהם געגעבן א בירגער רעכט.

ראב"ד סקווירא: און אזוי האט מען אים דעמאלטם נישט אוועק געפירט...

רבינו: דאס איז געווען א מעשה מיט דרייסיג פערציג יאר שפעטער, ס'איז געווען בערך אין די ע' יארן (תר"ע).

האדמו"ר מפאלטישאן: ער איז אבער נעבעך אוועק אין די קריג.

רבינו: יא, אין אוישוויץ, צוזאמען מיט אלע אונגארישע אידן איז ער געגאנגען.

הרפ"ט: יעצט איז זיין יארצייט.

רבינו: יא, ט"ז סיון.

הרר"ב: מיין זיידע רבי בן ציון (הרה"ג רב"צ יאקאבאוויטש שליט"א) איז געווען ביי אים כמה פעמים, ער דערציילט אז ער איז געווען ביי אים ביי א תקיעת שופר דרשה, און ער האט זיך אונטער געוואנדן אונטערן טלית, און מ'האט נישט געהערט קלאר, נאר מ'האט געהערט אז ער וויינט, איז ער צוגעגאנגען נענטער, און ער האט פארשטאנען די דרשה, ווייל ערב ראש השנה איז ער אריין געגאנגען צו רבי שלום אליעזר, האט ער אים געזאגט עפעס א ווארט, און דאס האט ער ביי די דרשה איבער געזאגט – אזוי האט ער פארשטאנען וואס ער זאגט אונטערן טלית – אז מ'בעט ביים דאוונען 'אתה חונן לאדם דעת', וואס איז דאס דעת, נאר אויף לעתיד לבוא שטייט (ישעי' יא, ט) ומלאה הארץ דעה את ה', איז דעת מיינט די גאולה, וועגן דעם בעהט מען 'וחננו מאתך חכמה בינה ודעת', ס'זאל שוין קומען דעת, וואס דאס איז די גאולה.

ראב"ד סקווירא: וועז דער סקווערער רבי ז"ל איז געווען אין בעלזא, וואו ער איז געווען א איידעם (כ"ק אדמו"ר מהרי"י מסקווירא ז"ל היה חתנו של כ"ק אבד"ק אויסטילא ז"ל חתנו של כ"ק מהרי"ד מבעלזא ז"ל), האט ער געוואלט בלייבן אין גאליציע, און האט נישט געוואלט צוריק פארן קיין ראמעניא, ווייל ס'איז נישט

---

12 עי' בס' **דרכי חיים** (ש"ל ע"י המשב"ק ר' רפאל צימעשבוים ז"ל) **שהרה"ק מצאנז** זי"ע היה נתן לבניו הי"ב חלות והם היו מוכרים החלות להחסידים, עיי"ש.

געווען אזוי קיין חסידישע אידן. איז ער געפארן קיין ווארשע צו באקומען דארט א 'רשות' צו בלייבן דארט, און ס'איז אים נישט געגאנגען צו באקומען 'רשות', האט ער געמוזט צוריק פארן קיין ראמעניא, למעשה איז עס געווען א טובה.

רבינו: אזוי איז עס געווען א טובה, אזוי איז ער געבליבן לעבן (ונפטר בשנת תשכ"ח ומנו"כ בשיכון סקווירא שייסד בשנת תש"ז).

האדמו"ר מפאלטישאן: רבי אברהם לאנדמאן דער סטרעליסקער רב איז געווען אין בעלזא, ער איז געווען א גרויסער חסיד.

רבינו: דער סטרעליסקער חיבור איז פון אים [שבו נאספו הרבה חידו"ת מהצדיקים לבית בעלזא זי"ע].

האדמו"ר מפאלטישאן: און ער האט גוט געקענט דעם זיידן, וואס איז געווען א איידעם אין שאץ אין ראמעניא, איז ער געקומען צום זיידן און געזאגט 'יונגערמאן, איך בין דאך דא א מקורב ביים פעטער (ה"ה הרה"ק המהרי"ד ז"ל) איך העלף אסאך ארוים אין שטוב, איך מיין אז ווען דו פארסט קיין אונגארין – דו קענסט דאך אסאך לערנען – וואלט דיר כדאי געווען, דו קענסט דאך אסאך אויפטוהן אין אונגארין, האט דער זיידע אים געזאגט 'אז דער פעטער וועט מיר הייסן וועל איך פארן וואוינען קיין אונגארין', איז ער אריין געגאנגען פרעגן דעם רב, האט ער אים געענטפערט 'ביז ווילאנג מ'טרייבט דיך נישט ארוים מיט שטעקענעם זאלסטו נישט גיין פון ראמעניא'.

וועז ער איז ארוים געקומען האט דער סטרעליסקער רב אים געפרעגט וואס האט אים דער רב געזאגט, האט ער אים איבער געזאגט די תשובה פונעם פעטער, האט ער אים צוריק געזאגט 'וועז עס קומט צו פרנסה פאלגט מען נישט קיין רבינ'ן, אבער דער זיידע האט יא געפאלגט. און וועז ער וואלט געפארן קיין אונגארין, ווער ווייסט וואס וואלט וועז געווען... און אזוי האט ער געראטעוועט אזויפיל טויזענטער אידן אין בוקארעסט, ער האט געהאלטן אז דאס האט דער פריערדיגער בעלזער רב געזעהן, אז ס'וועט ארוים קומען דורך אים אזא הצלה.

רבינו שאל את האדמו"ר מנעשכיז אודות מקום מושבו בא"י, וענה שהוא בעיר אשדוד אשר יסד שמה מוסדות ע"ש הרה"ק מנעשכיז

האדמו"ר מנעשכיז: כ'גדענק נאך דעם רבינ'ס דרשות אין ווישניץ, פאר אסאך שיינע יארן.

רבינו: אמאל פרשת בלק האב איך דארט געזאגט.

האדמו"ר מנעשכיז: כ'בין געווען דעמאלטס א בחור אין ישיבה.

רבינו נתכבד בלחיים ואיחל להחתן ני"ו

רבינו: לחיים, דער אויבערשטער זאל העלפן בשעה טובה ומוצלחת, מיט נחת און מיט שמחה, ס'זאל זיין א קשר של קיימא און א בנין עדי עד, מיט נחת און מיט פרייד לתפארת האבות הק'.

אח"כ איחל רבינו לכל המחותנים ובני המשפחה כאשר מזגו את הכוסות לברכת המזון ולשבע ברכות לפני רבינו וכיבדו את רבינו לאמרם שאל רבינו להאדמו"ר מפאלטישאן

ואמר: ביי אייך איז דא א קפידא אז נאר ווער ס'האט זיך געווואשן [יכול לומר את השבע ברכות], נישט אזוי?

האדמו"ר מפאלטישאן: ניין, דער זיידע האט נישט געהאט דער קפידא, אין סקווירא איז אזוי.

רבינו: יא, אין סקווירא.

*

ראב"ד סקווירא: כ'האב געהערט אז דער רבי האט געווואונטשן דעם חתן 'בשעה טובה ומוצלחת', דער סקווערער רבי ז"ל פלעגט אויך אזוי וואונטשן אפילו נאך די חתונה.

רבינו: ס'איז אויך אויפן עבר.

ראב"ד סקווירא: צי ווייל ס'איז אויפן עבר, צי ווייל די גאנצע שבע ברכות טעג האט עפעס א כח, מ'פלעגט טאקע אזוי צו וואונטשן?

רבינו: יא, בשעה טובה ומוצלחת מוז נישט טייטש זיין נאר אויפן עתיד, ס'קען אויך טייטש זיין אויפן עבר אויך.

ראב"ד סקווירא: אזוי ווי דער שינאווער רב זאגט אז מ'וואונטשט 'מען זאל האבן געפועל'ט אלעס גוט'ס'.[13]

לאחר ברכת המזון ע"י ראב"ד סקווירא נתכבד רבינו לומר השבע ברכות, ואח"כ יצאו במחול לצדיקם

---

13 עי' בדברי יחזקאל (ליוהב"ם) שביאר מה שנהגו העולם שאומרים זה לזה "זאלסט האבן אלעס גוטס אויסגעטען", דממה נפשך קשה אם נתקבל תפלתו הא כבר נתקבל ואם לא נתקבל תפלתו ח"ו צריך לבקש רחמים עליו בלשון שהוא על להבא אך הוא על דרך שמצינו בשלמה המלך עליו השלום שהתפלל כשגמר בנין בית המקדש ואחר כל התפלה שהתפלל כפל ואמר ויהיו דברי אלה אשר התחננתי לפני ה' קרובים אל ה' אלוקינו יומם ולילה לעשות משפט עבדו ומשפט עמו ישראל דברי יום ביומו, מרמזים זה לזה שמאפשר להיות שהתפלה שהתפלל לא היתה בכוונה כראוי ומשום זה לא נתקבלה ח"ו אך יהא רעווא מלפני אבינו שבשמים שתתקבל גם כן.

Cong. Yetev Lev
D'Satmar

קהל יטב לב
ד'סאטמאר

163 Rodney Street • Brooklyn NY 11211 • Tel. (718) 302-6720 • Fax: (718) 486-2473

זמני כניסה

אל כ"ק מרן רבינו הגה"ק שליט"א
בימי חודש אלול הבעל"ט

פ' נצו"י

יום א'

בביתו נאוה קודש ב'וויליאמסבורג

משעה 8:00 עד שעה 10:00 בדיוק

יום ב'

בביתו נאוה קודש ב'קרית יואל
אוהעל קט.

משעה 7:00 עד שעה 11:00

יום ג'

בבארא פארק

בבית הרבני הגגיד מוה"ר משה כהנא הי"ו
אצל מסיבת אבני חסד
1332 50 St.
משעה 6:00 עד שעה 10:00 בדיוק

יום ד'

בביתו נאוה קודש ב'קרית יואל
אוהעל קט.

משעה 9:30 עד שעה 11:00

יום ה'

בביתו נאוה קודש ב'וויליאמסבורג

משעה 6:00 עד שעה 10:00 בדיוק

הזמנים לשבועות שלאח"כ הבעל"ט יבואו אי"ה במודעות נפרדות

בברכת כוח"ט
הנהלת הקהלה

שהשמחה במעונם

ברכת מזל טוב

הננו משגרים ברכת מז"ט חמה ולבבית לאנשי שלומינו תומכי וידידי כוללינו הק' די בכל אתר ואתר כאו"א בשמו הטוב יבורך

וויליאמסבורג

הולדת הבנים

ר' **אלימלך** ב"ר שמואל לייב **בראך** נ"י
ר' **הלל** ב"ר מרדכי **הערשקאוויטש** נ"י
ר' **שמעי'** בן הרב אהרן משה **שווארטץ** נ"י
ר' **יוסף ישראל זעגלבוים** נ"י
ר' **יואל** ב"ר ישראל מאיר **פריעדמאן** נ"י
ר' **מנחם הלל גראס** נ"י
ר' **נפתלי הירצקא גרינפעלד** נ"י
ר' **יהושע שלמה פעקעטע** נ"י
ר' **גדלי' אפפעל** נ"י
ר' **חיים בן ציון** ב"ר וואלף **ווייניפעלד** נ"י
ר' **יואל** ב"ר יוסף משה **געלבשטיין** נ"י

הולדת הבנות

ר' **ישראל שמחה** ב"ר שלום **לאנדא** נ"י
ר' **חיים פנחס גאלדשטיין** נ"י
ר' **יואל זאפיר** נ"י
ר' **יחיאל מיכל קליין** נ"י
ר' **אברהם מאיר ראזענוואסער** נ"י
ר' **יואל** ב"ר שבתי **קאהן** נ"י
ר' **ראובן יודא שימאן** נ"י
ר' **משה יואל שווארטץ** נ"י
ר' **יואל לעבאוויטש** נ"י
ר' **שמואל ישעי' רעטקע** נ"י
ר' **הערשל** ב"ר דוד יצחק **יאזשעף** נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

ר' **אברהם משה ראזענבערג** נ"י
ר' **משה אברהם ווידער** נ"י
ר' **שמעי' פריינד** נ"י
ר' **נפתלי משה אינדיג** נ"י
ר' **אברהם יושע פאליק פאלקאוויטש**

מאנטריאל

הולדת הבת

ר' **אלכסנדר הייש מליך** נ"י
חתן ר' משה שמואל לאנדא נ"י

בארא פארק

הולדת הבן

ר' **יואל** ב"ר חיים אלעזר וומ"ס **ענגלענדער** נ"י
חתן ר' בערישׁ האפפמאן נ"י
ר' **אברהם יוסף** ב"ר יונתן בנימין וומ"ס **שטעסל**
חתן ר' שלום מאיר קעקסטנבוים נ"י

הולדת הבנות

ר' **חיים יחזקאל** ב"ר יוסף לייב וומ"ס **לאזאר**
חתן ר' חיים ראזענבערג נ"י
ר' **ישעי'** ב"ר שלמה זלמן **ווייניבערגער** נ"י
חתן ר' זלמן לאקס נ"י

בני ברק

הולדת הבן

ר' **אברהם** ב"ר שמריהו **גליק** נ"י
חתן ר' שניאור זלמן טאבאק נ"י
ר' **בצלאל** ב"ר חיים אליעזר **יאקאב** נ"י

הולדת הבת

ר' **ישראל צבי ווייניפעלד** נ"י
חתן ר' גרשון כף נ"י, חבר הנהלת המוסדות

הכנסת בניהם לעוה"מ

הר"ר **צבי יודא** ב"ר בנימין זאב **ווייס** נ"י
חבר הנהלת המוסדות
נכד הרה"ח ר' יהושע ווייס שליט"א
ר' **אברהם יהושע** בן ר' יט"ט **יאזשעף** נ"י
חתן ר' משה חיים ווייס נ"י, מנהל המוסדות
נכדי הרה"ח ר' יהושע ווייס נ"י

לאנדאן

הולדת הבן

ר' **יואל** בן ר' אהרן **קרויס** נ"י
חתן ר' שלמה יוסף לאנדא נ"י

הולדת הבנות

ר' **יואל** ב"ר פישל ק"י **פארקאש** נ"י
חתן ר' ישעי' גאטט עסמאן נ"י
ר' **יוסף חיים גאלדבערג** נ"י
בן ר' אלימלך גאלדבערג נ"י, מאנטשעסטער
חתן ר' בנציון קורץ נ"י

קרית יואל

הולדת הבנים

ר' **אהרן צבי אינדיג** נ"י
ר' **מנחם מענדל אפענהיים** נ"י
ר' **הערשל בראדער** נ"י
ר' **יעקב מאיר ווייס** נ"י
ר' **אברהם יושע טעללער** נ"י
ר' **קלמן אליעזר ע'גמי** נ"י
ר' **שמעון עקשטיין** נ"י
ר' **אברהם** (בריא) **קליין** נ"י
ר' **שלמה זלמן קליין** נ"י
ר' **יחזקאל שרגא שטיין** נ"י
ר' **בנימין צבי שטערן** נ"י
ר' **נתן דוד שפיצער** נ"י
ר' **יואל פיש** נ"י

הולדת הבנות

הר"ר **ישראל שמעון מאיר לייפער**
ר' **שמעון יצחק גאטליעב** נ"י
ר' **משה זאב דאנציגער** נ"י
ר' **דוד יודא זילבער שטיין** נ"י
ר' **עמרם** (בר"ד) **כהן** נ"י
ר' **ישראל יצחק לוסטיגמאן** נ"י
ר' **פנחס מענדלאוויטש** נ"י
ר' **אלי' יצחק ראזענבערג** נ"י
ר' **יעקב וויזעל** נ"י

הכנסת בניהם לעוה"מ

הרב **נפתלי צבי קאהן** שליט"א
ר' **אברהם שמואל בראך** נ"י
ר' **משה מרדכי גרינפעלד** נ"י
ר' **עמרם סאבאוויטש** נ"י

ירושלים

הולדת הבן

ר' **דוד בצלאל ישעי' טויסיג** נ"י
בן ר' שלמה יצחק טויסיג נ"י
חתן ר' שמחה יוסף הירש נ"י
נכד הרב נחמן יאקאב שליט"א

אירוסי צאצאיהם

ר' **אלעזר סראלאוויטש** נ"י, וויליאמסבורג	החתן **יעקב** נ"י	ר' **ישראל שיף** נ"י, וויליאמסבורג
ר' **דוד ישראל אלימלך כהנא** נ"י, וומסב"ג	החתן **משה** נ"י	ר' **נחמי' שטוהל** נ"י, וויליאמסבורג
ר' **חיים מאיר גרינפעלד** נ"י, קרית יואל	החתן **יודא לייבוש** נ"י	ר' **וואלף** בר"א **לאנדא** נ"י, וויליאמסבורג
ר' **גדלי' יקותיאל סעגעדין** נ"י, קרית יואל	החתן **יואל יושע** נ"י	ר' **משה אייזדארפער** נ"י, וויליאמסבורג
הרב **אליעזר מרדכי שטאלצבערג** לאנדאן	החתן **יחיאל יוסף יודא** נ"י	ר' **יעקב יודא קאהן** נ"י, קרית יואל

נישואי צאצאיהם

ר' **צבי אלימלך עקשטיין** נ"י, וויליאמסבורג	החתן **אשר אנשיל** נ"י	ר' **עמרם טירנויער** נ"י, קרית יואל
ר' **דוד דוב הלוי יאבלאנסקי** נ"י, וויליאמסבורג	החתן **אברהם יואל** נ"י	ר' **שמואל חיים וואהלבערג** נ"י, קרית יואל
ר' **אשר ווייס** נ"י, קרית יואל	החתן **יואל** נ"י	ר' **ישראל מענדל געלב** נ"י, קרית יואל

צו מעלדן א שמחה קען מען זיך פארבינדן צו:
845-662-5579 און אין אר"י 011-972-527648437
a.ch.bnb@gmail.com - FAX: 011-9723-6194389
אדער קען מען שיקן דורך א פעקס אדער מייל